

Strategia Rozwoju Powiatu
Bełchatowskiego na lata
2021 - 2030

Spis treści

WPROWADZENIE	2
<i>Podstawowe założenia strategii</i>	2
<i>Misja</i>	2
<i>Wizja</i>	3
<i>Cele strategiczne powiatu</i>	3
<i>Istota opracowania strategii</i>	3
<i>Metodologia prac nad Strategią</i>	3
ANALIZA SWOT	6
MISJA - ROZSZERZENIE	16
WIZJA - ROZSZERZENIE	17
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE - ROZSZERZENIE	17
SPÓJNOŚĆ STRATEGII POWIATU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU WYŻSZYM	34
<i>Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego a strategię krajowe</i>	36
<i>Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego a strategię regionalne</i>	39
<i>Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030</i>	40
<i>Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030</i>	41
<i>Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020 - 2023</i>	42
EWALUACJA I MONITORING REALIZACJI STRATEGII W OPARCIU O DEDYKOWANY SYSTEM WDRAŻANIA	42
<i>System wdrażania</i>	42
<i>Opis systemu wdrażania Strategii oraz procedura jego modyfikacji</i>	44
<i>System monitoringu i ewaluacja Strategii</i>	46
<i>Plan monitoringu (wskaźniki, źródła danych, narzędzia, odpowiedzialność, metodologia)</i>	48
<i>Procedura ewaluacji</i>	58
FINANSOWANIE STRATEGII	60

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2021-2030 została opracowana na zlecenie Starostwa Powiatowego w Bełchatowie w ramach projektu realizowanego przez konsorcjum firm Łódzki Dom Biznesu i OLP Sp. z o.o.

Niniejsza strategia jest kluczowym dokumentem z punktu widzenia rozwoju Powiatu. Dokument ten syntezuje całą wiedzę o jednostce i wyznacza długofalowe cele i kierunki rozwojowe. Określa również stan, do którego Powiat powinien dążyć poprzez podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju.

W opracowaniu strategii wziął udział zespół ekspercki składający się z przedstawicieli wskazanego powyżej konsorcjum firm oraz reprezentanci Starostwa Powiatowego w Bełchatowie. W prace zaangażowani byli również mieszkańcy Powiatu Bełchatowskiego – przedstawiciele gmin powiatu, organizacji społecznych, instytucji i inni interesariusze. Proces partycypacyjny był niezmiernie istotny i pozwolił dopasować założenia strategii w pełni do potrzeb mieszkańców.

Zapraszamy do lektury niniejszego dokumentu i zapoznania się z planami rozwojowymi Powiatu Bełchatowskiego na najbliższe lata. Mamy nadzieję, że wypracowane wspólnymi siłami Cele i Kierunki Rozwojowe spełnią oczekiwania lokalnej społeczności, odpowiadając na wskazane przez Państwa zapotrzebowanie.

Podstawowe założenia strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2021-2030 to dokument wyznaczający długofalowe cele i kierunki rozwojowe powiatu. Całościowo pozwala na weryfikację jego aktualnego stanu i określenie zapotrzebowania na działania rozwojowe. W rezultacie, strategia w oparciu o wykazane potrzeby kierunkuje politykę rozwojową, wyznaczając cele, do których jednostka powinna dążyć w okresie obowiązywania dokumentu, a więc w tym przypadku do 2030 roku.

W niniejszym dokumencie w ramach dążenia do realizacji założeń rozwojowych dla Powiatu Bełchatowskiego określone zostały odpowiednia misja i wizja, które odpowiadają na zastane deficyty i potencjały oraz 4 Cele strategiczne z przypisanymi do nich celami operacyjnymi i kierunkami działań, które z kolei pozwalają na dopełnienie wskazanej misji i wizji.

Misja

Misją Powiatu Bełchatowskiego jest odważnie podejmować wyzwania Sprawiedliwej Transformacji, dbając o jakość życia mieszkańców, rozwijanie innowacyjnej gospodarki oraz inicjowanie działań proekologicznych.

Wizja

Powiat Bełchatowski jest miejscem atrakcyjnym ze względu na położenie geograficzne w centrum Polski i unikatową infrastrukturę przemysłowo – energetyczną, przyjaznym do życia i samorozwoju oraz gotowym na wyzwania związane z transformacją energetyczną.

Cele strategiczne powiatu

- I. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji
- II. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Bełchatowskiego
- III. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców
- IV. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu

Istota opracowania strategii

Strategia rozwoju stanowi kluczowy dokument przedstawiający wytyczne, ramy działań, usytuowane w określonym horyzoncie czasowym. Powinny one być realizowane przez władze samorządowe. Odpowiednio przygotowane opracowanie i proces wdrażania Strategii, poprzez realizację celów i kierunków, uwzględniających czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia) jednostki, a następnie prawidłowe monitorowanie ich realizacji pozwala skutecznie niwelować zastane deficyty i problemy rozwojowe. W szerszej perspektywie realizacja strategii ma przyczynić się do poprawy warunków życia w Powiecie Bełchatowskim poprzez zaspokajanie potrzeb, eliminowanie barier i rozwój samorządu. Osiągnięcie wyznaczonych celów pozwala na realizację założonej przed samorządem misji i osiągnięcie stanu określonego przez przyszłą wizję powiatu.

Strategia stanowi kompleksowe narzędzie wsparcia rozwoju samorządu terytorialnego i służy do świadomej, efektywnej oraz praktycznej realizacji działań, których wdrożenie daje możliwość kreowania odpowiedniej przyszłości jednostki i dążenia do pożądanego wizerunku i stanu.

Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie Strategii Rozwoju ma na celu wykreowanie celów strategicznych i kierunków rozwojowych dla Powiatu pozwalających na ich realizację. Określona w ramach prac nad strategią polityka rozwojowa jednostki musi zachowywać spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Jednocześnie powinna w pełni odpowiadać na zastane

zapotrzebowanie – deficyty i potencjały wymagające działań rozwojowych. W tym celu dokument strategii oparty jest o szeroko zakrojoną diagnozę. Obejmuje ona wszystkie obszary funkcjonowania jednostki. Rozbudowana część diagnostyczna stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

W ramach prac nad całością korzystano z modelu ekspercko-partycypacyjnego. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele społeczności Powiatu. W trakcie pracy wykorzystano narzędzia analityczne oraz partycypacyjne. W całym procesie wykorzystano następujące metody:

- **Praca analityczna:** Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe jak i archiwa Starostwa Powiatowego. Do zdiagnozowania powiatu wykorzystano takie narzędzia jak:
  - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL),
  - Raporty ze stanu Powiatu,
  - Strategie i dokumenty wykonawcze Powiatu.
- **Działania partycypacyjne:** Obejmują szereg spotkań zarówno z przedstawicielami władz Powiatu, jak i pracownikami Starostwa, przedstawicielami gmin, oraz mieszkańcami reprezentującymi lokalne społeczności, stowarzyszenia, organizacje, instytucje. Spotkania dotyczyły zarówno pozyskiwania danych do diagnozy, jak i były wykorzystywane w procesie opracowania celów i kierunków strategicznych.

Wykorzystane w części diagnostycznej materiały zostały szerzej opisane w załączonej do niniejszego opracowania diagnozie.

Struktura dokumentu Strategii wygląda następująco:

Tabela 1: Struktura Strategii Rozwoju Powiatu na lata 2021-2030

Diagnoza Powiatu
Charakterystyka Powiatu
Sytuacja demograficzna
Wymiar społeczny
Wymiar gospodarczy
Wymiar przestrzenny i infrastrukturalny
Środowisko przyrodnicze
Konsultacje społeczne
Miejskie Obszary Funkcjonalne
Obszary Strategicznej Interwencji
Sprawiedliwa Transformacja
Analiza i wnioski z realizacji strategii rozwoju Powiatu w latach 2015 - 2020
Część Strategiczna
Analiza SWOT
Misja i wizja Powiatu
Cele Strategiczne, Operacyjne i Kierunki Działania

Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na innych szczeblach

Ewaluacja i monitoring strategii

Finansowanie Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Dokument Strategii powinien spełniać następujące funkcje:

- Informacyjną – dostarczającą w przystępny i ogólnodostępny sposób wiedzę o stanie powiatu i o wyznaczonych celach i kierunkach rozwoju, dla mieszkańców, organizacji, inwestorów, samorządów gminnych i innych interesariuszy.
- Diagnostyczną – charakteryzującą i oceniającą zasoby Powiatu we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.
- Kontrolną – która pozwala monitorować rozwój Powiatu i optymalizować wykorzystanie i rozwój aktualnych zasobów.

W ramach opracowania dokumentu strategicznego dąży się do zachowania zgodności z następującymi dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym:

Tabela 2: Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Powiatu powinna zachowywać spójność w zapisach

Dokumenty, z którymi niniejsza strategia zachowuje zgodność
Dokumenty krajowe
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. Polityka Energetyczna Polski 2040 Krajowy Plan na rzecz energii i klimatu 2021-2030 Krajowy Plan Sprawiedliwej Transformacji (projekt) Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 2020 (2030)
Dokumenty regionalne – wojewódzkie
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030
Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego 2020
Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030

„Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031” ogłoszony 29.03.2021 r.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji

Dokumenty które muszą zachować zgodność z niniejszą strategią

Strategie Rozwoju Gmin

Studia Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gmin

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT

Analiza SWOT to metoda, która w oparciu o wiedzę z diagnozy pozwala wyłonić kluczowe informacje o potrzebach rozwojowych. Wskazując szanse i zagrożenia, oraz mocne i słabe strony powiatu, SWOT pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną w precyzyjne wytyczne do dalszych działań rozwojowych jednostki. W przypadku Strategii Rozwoju Jednostki Samorządowej SWOT wskazuje na istotne obszary funkcjonowania JST, dla których konieczne są działania pozwalające na poprawę sytuacji (w oparciu o słabe strony i zagrożenia), oraz te które wymagają kontynuacji rozwoju (wynikające z mocnych stron i szans).

W przypadku Powiatu Bełchatowskiego, w oparciu o diagnozę przeprowadzona została analiza SWOT wyłaniająca słabe i mocne strony oraz deficyty i szanse, jakie oddziałują na dalszy rozwój jednostki. Analizy nie przeprowadzono jednak w typowy sposób wskazując bezpośrednio poszczególne szanse i zagrożenia oraz słabe i mocne strony. W pierwszej kolejności wyłonione zostały kluczowe czynniki rozwojowe powiatu, podzielone na Potencjały i Deficyty rozwojowe. W dalszym etapie, zespół składający się z ekspertów z konsorcjum firm zajmujących się opracowaniem strategii oraz przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Bełchatowie ocenił stopień oddziaływania poszczególnych czynników rozwojowych w oparciu o wiedzę z procesu diagnostycznego. Ocenie poddano też przewidywany poziom rozwoju poszczególnych czynników w perspektywie czasu obowiązywania opracowywanej strategii. Taki sposób pozwala na umieszczenie ocenianych czynników w 4 obszarach odpowiednich dla tradycyjnej metody SWOT – mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Przy wykorzystaniu tego sposobu, w zależności od przewidywanej intensyfikacji działań rozwojowych oraz przyszłych uwarunkowań, poszczególne mocne i słabe strony mogą stać się zarówno szansami, jak zagrożeniami dla rozwoju powiatu. Dzięki tej metodzie z większą precyzją można ocenić poszczególne czynniki. Ponadto ważnym atutem podejścia jest wskazanie wagi i gradacyjne określenie poszczególnych priorytetów rozwojowych. Ze względu na kluczową wagę w obecnym i przyszłym rozwoju Powiatu działalności w obszarze

górnictwa i energetyki, w formie osobnej tabeli zebrano czynniki rozwojowe związane ściśle z tym obszarem.

W analizie obrano skalę od -10 do +10, co pozwala rozdzielić czynniki najistotniejsze od tych z mniejszym priorytetem. Skalę taką obrano zarówno dla oceny obecnego stanu czynników jak i przyszłych przewidywań. W ocenie aktualnej sytuacji, wartości ujemne oznaczają, że dany czynnik jest słabą stroną, natomiast wartości dodatnie wskazują na przynależność czynnika do mocnych stron w rozwoju powiatu. Wartości zbliżone do 0 są neutralne. Analogicznie wygląda sytuacja przy ocenie przewidywanego stanu rozwoju czynników. Zmiana w kierunku dodatnim oznacza wzrost szans rozwojowych w danym czynniku. Uzyskane wartości ujemne wskazują, że dane obszary rozwojowe mogą w przeszłości stanowić zagrożenie w funkcjonowaniu JST.

Tabela 3: Czynniki rozwojowe Powiatu Belchatowskiego w podziale na potencjały i deficyty.

Kluczowe czynniki rozwoju Powiatu Belchatowskiego – ogólne (potencjały i deficyty)		Ocena aktualnej pozycji (słaba/ silna strona)	Ocena szans i zagrożeń w kolejnych 10 latach
P.1	Potencjał: Zasoby historyczne - zabytki z potencjałem do tworzenia produktów turystycznych i kulturalnych (w tym kościoły, pałace, obiekty z okresu II Wojny Światowej)	2,00	4,00
P.2	Potencjał: Sieć szlaków turystycznych - w szczególności rowerowych (budowanie turystycznego potencjału regionu)	3,00	5,00
P.3	Potencjał: Rozwój turystyki weekendowej - szczególnie dla odbiorców z regionu	-2,00	2,00
P.4	Potencjał: Rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych skomunikowanych z siecią autostrad i dróg ekspresowych	2,00	6,00
P.5	Potencjał: Zbiorniki Słok i Wawrzkowizna oraz rzeka Widawka	2,00	4,50
P.6	Potencjał: Zasoby terenów leśnych i innych naturalnych	2,50	5,00
P.7	Potencjał: Oferta szkolnictwa dostosowana do alternatywnego rozwoju rynku pracy o wysokim poziomie świadczonych usług	3,00	6,00
P.8	Potencjał: Rolnictwo - jako zasób do innowacyjnego rozwoju	-1,00	2,00
P.9	Potencjał: Tereny inwestycyjne - grunty w zasobach Powiatu i gmin	-1,00	5,00
P.10	Potencjał: Rozwijająca się baza hotelowa	4,00	5,00
P.11	Potencjał: Dostępność do infrastruktury sieciowej poprawiająca komfort życia mieszkańców	2,00	5,50
P.12	Potencjał: Rozwój kultury, sportu i innych działalności istotnych dla poprawy jakości życia mieszkańców	1,00	4,00
P.13	Potencjał: Przedsiębiorczość mieszkańców	1,00	6,00
P.14	Potencjał: Sieć ciepłownicza	8,00	7,50
P.15	Potencjał: Wykorzystanie funduszy unijnych	2,50	6,00
D.1	Deficyt: Rozwój usług publicznych	-2,00	1,00
D.2	Deficyt: Produkcja energii odnawialnej	-4,00	2,50
D.3	Deficyt: Dostępności do e-usług i szerokopasmowego Internetu	-5,00	2,00
D.4	Deficyt: Zwiększający się ubytek ludności w Powiecie	1,00	-4,00
D.5	Deficyt: Niska aktywność społeczna w tym stowarzyszeń i NGO	-4,50	2,50
D.6	Deficyt: System transportu komunikacji publicznej wraz z infrastrukturą	-1,00	4,00

D.7	Deficyt: Mały zasób niedużych obiektów turystycznych/noclegowych - w tym agroturystycznych	-4,00	1,00
D.8	Deficyt: Liczba miejsc pracy w obszarach innych niż przemysł	-5,00	-1,00
D.9	Deficyt: Współpraca między gminami Powiatu Bełchatowskiego	-4,00	2,00
D.10	Deficyt: Budowanie lokalnej tożsamości wśród mieszkańców	-5,50	2,00

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane czynniki rozwojowe w podziale na potencjały i deficyty obejmują zakresem wszystkie obszary funkcjonowania Powiatu, co do których diagnoza wskazała potrzebę zmian i rozwoju. Są wśród nich czynniki gospodarcze, jak i środowiskowe, społeczne oraz przestrzenne. Odpowiednio ocenione i zhierarchizowane czynniki pozwolą na dobranie adekwatnych celów i kierunków rozwojowych, pozwalających na rozwój Powiatu we wszystkich obszarach jego funkcjonowania.

Do wskazanych potencjałów w podstawowych obszarach funkcjonowania Powiatu zalicza się następujące czynniki:

- **P.1 (2,00; 4,00) – Zasoby historyczne - zabytki z potencjałem do tworzenia produktów turystycznych i kulturalnych (w tym kościoły, pałace, obiekty z okresu II Wojny Światowej):** W Powiecie Bełchatowskim występują liczne zasoby obiektów zabytkowych. Są to przede wszystkim budowle sakralne, założenia pałacowe czy fortyfikacje i inne obiekty z okresu II Wojny Światowej. Zasoby te powinny być szerzej promowane. Wiele z nich wymaga również działań konserwatorskich i odpowiedniego zabezpieczenia.
- **P.2 (3,00; 5,00) – Sieć szlaków turystycznych - w szczególności rowerowych (budowanie turystycznego potencjału regionu):** Przez tereny Powiatu poprowadzane są szlaki turystyczne – głównie przez tereny naturalne i w rejonie kopalni. Największy zasób stanowią szlaki rowerowe. Wskazany jest dalszy rozwój infrastruktury, tworzenie powiązań oraz systemu informacji i promocji.
- **P.3 (-2,00; 2,00) – Rozwój turystyki weekendowej - szczególnie dla odbiorców z regionu:** W powiązaniu z zasobami wskazanymi w czynnikach P1 i P2 niewystarczająco rozwija się trend turystyki weekendowej. Jednocześnie zasoby te mają duży potencjał dla tego rodzaju, krótkoterminowych wizyt. Potrzebny jest jednak rozwój odpowiedniej infrastruktury (noclegowej, udogodnień towarzyszących atrakcjom turystycznym) oraz działania promocyjne.
- **P.4 (2,00; 6,00) – Rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych skomunikowanych z siecią autostrad i dróg ekspresowych:** Sieć dróg w Powiecie jest dobrze rozwinięta. Chociaż przez teren Samorządu przebiega jedna droga krajowa, w bliskim sąsiedztwie zlokalizowane są autostrada i droga ekspresowa co daje dobre połączenie z resztą kraju. Konieczne jest ciągłe podnoszenie standardu sieci dróg i rozwijanie powiązań z siecią dróg ekspresowych i autostrad.
- **P.5 (2,00; 4,50) – Zbiorniki Słok i Wawrzkowizna oraz rzeka Widawka:** Tereny wodne i nadwodne w rejonie rzeki Widawki tworzą duży potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji w regionie. Szczególnie istotne są tu zbiorniki Słok i Wawrzkowizna stanowiące część infrastruktury przy elektrowni. W przyszłości w oparciu o te zasoby w jeszcze większym stopniu wykorzystać będzie można potencjał terenów nadwodnych.
- **P.6 (2,50; 5,00) – Zasoby terenów leśnych i innych naturalnych:** Dużą część powierzchni Powiatu stanowią tereny naturalne. Są to przede wszystkim tereny rolnicze, w tym

łąki i pastwiska. Istotne są też tereny leśne, których duża część stanowi bufor wokół terenów elektrowni i kopalni. Obszary te są atrakcyjne również dla rozwoju turystyki i rekreacji.

– **P.7 (3,00; 6,00) – Oferta szkolnictwa dostosowana do alternatywnego rozwoju rynku pracy o wysokim poziomie świadczonych usług:** Oferta edukacyjna szkół w zasobach powiatu jest dostosowywana do aktualnych potrzeb rynku. Konieczne jest jednak jej bieżące rozwijanie i poszukiwanie przyszłościowych obszarów edukacji, które pozwolą na rozwój miejsc pracy w innych obszarach niż obecnie dominujący przemysł. Ważne są również uzupełniające usługi edukacyjne dla wszystkich grup społecznych – wspierające rozwój przedsiębiorczości oraz kompetencji mieszkańców.

– **P.8 (-1,00; 2,00) – Rolnictwo - jako zasób do innowacyjnego rozwoju:** W Powiecie dostępne są duże zasoby terenów rolniczych. Nie są one jednak w pełni wykorzystywane. Wpływ na to ma również przeciętna jakość gleb. Przy odpowiednim zagospodarowaniu i promocji nowoczesnych rozwiązań w oparciu o istniejące zasoby rozwijać można ekologiczne, innowacyjne formy rolnictwa.

– **P.9 (-1,00; 5,00) – Tereny inwestycyjne - grunty w zasobach Powiatu i gmin:** Jednostki Samorządu Terytorialnego mają w swoich zasobach potencjalne tereny inwestycyjne. W większości nie są one jednak uzbrojone w odpowiednią infrastrukturę. Konieczne jest rozwijanie tych terenów, odpowiednie katalogowanie ich i promocja przyciągająca potencjalnych i dobrze wyselekcjonowanych inwestorów.

– **P.10 (4,00; 5,00) – Rozwijająca się baza hotelowa:** W Powiecie funkcjonuje dość duża jak na skalę jednostki baza hotelowa. Tego rodzaju infrastruktura rozwija się szczególnie w gminach w rejonie kopalni. Obecnie zasoby te nie są w pełni wykorzystywane. Potrzebne jest ciągle pobudzanie wzrostu wykorzystania dostępnych miejsc noclegowych, w tym ich promocja.

– **P.11 (2,00; 5,50) – Dostępność do infrastruktury sieciowej poprawiająca komfort życia mieszkańców:** Na dość dobrym poziomie stoi rozwój infrastruktury sieciowej. Dość duża część mieszkańców ma dostęp do poszczególnych mediów. Konieczne jest utrzymanie trendu i dalsze rozwijanie sieci, w szczególności wodociągowej i kanalizacyjnej na terenach wiejskich.

– **P.12 (1,00; 4,00) – Rozwój kultury, sportu i innych działalności istotnych dla poprawy jakości życia mieszkańców:** Obecnie według oceny mieszkańców na niewystarczającym poziomie stoi w zakresie usług z obszaru kultury, sportu, rekreacji i innych dziedzin wchodzących w zakres przemysłu spędzania wolnego czasu. Konieczne jest tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju tego rodzaju usług i badanie potrzeb mieszkańców w tym zakresie.

– **P.13 (1,00; 6,00) – Przedsiębiorczość mieszkańców:** W Powiecie w średnim stopniu rozwinięta jest przedsiębiorczość. W najbliższych latach postawy przedsiębiorcze powinny być szczególnie wspierane i promowane w obliczu stopniowego zmniejszania znaczenia na lokalnym rynku działalności konglomeratu paliwowo - energetycznego.

– **P.14 (8,00; 7,50) – Sieć ciepłownicza:** Szczególnie dobrze na terenie całego Powiatu rozwinięta jest sieć ciepłownicza. Wiąże się to z funkcjonowaniem elektrowni na terenie Jednostki. Należy mieć na uwadze, że z czasem potrzebne będzie szukanie alternatywnego źródła energii cieplnej które zasili rozwiniętą sieć.

- **P.15** (2,50; 6,00) – **Wykorzystanie funduszy unijnych:** Starostwo Powiatowe w Bełchatowie przy realizacji części projektów korzysta z dofinansowań z UE. Ważne jest jednak poszukiwanie kolejnych możliwości rozwoju wykorzystując środki zewnętrzne.

Do deficytów w podstawowych obszarach funkcjonowania Powiatu należą:

- **D.1** (-2,00; 1,00) – **Rozwój usług publicznych:** W ocenie mieszkańców niewystarczająco rozwinięty jest sektor usług. Samorząd powiatowy nie ma dużych możliwości działania w tym obszarze. Możliwe jest jednak regularne badanie potrzeb mieszkańców i komunikowanie zapotrzebowania w czytelnej formie, a także promowanie możliwości inwestowania w Powiecie w tym sektorze.

- **D.2** (-4,00; 2,50) – **Produkcja energii odnawialnej:** Obecnie w Powiecie nie ma wielu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Konieczne jest tworzenie odpowiednich warunków i promowanie tego rodzaju rozwiązań, aby alternatywne dla konwencjonalnej energii rozwiązania rozwijały się w większym stopniu niż dotychczas.

- **D.3** (-5,00; 2,00) – **Dostępności do e-usług i szerokopasmowego Internetu:** We wszystkich gminach Powiatu funkcjonują dostawcy Internetu i doprowadzona jest sieć. W oparciu o rozwijany dostęp do Internetu dla mieszkańców potrzebne jest również wprowadzanie e-usług w urzędach i jednostkach podległych w znacznie szerszym zakresie.

- **D.4** (1,00; -4,00) – **Zwiększający się ubytek ludności w Powiecie:** Dotychczas w Powiecie pozytywnie przedstawiały się trendy demograficzne, poziom ludności nieznacznie się zwiększał. Obecnie jednak również w regionie zauważalny zaczyna być trend niekorzystny (ujemny). W przyszłości spodziewane jest przyspieszenie ubytku ludności ze względu na stopniowe wycofywanie się przemysłu z regionu i ubytek atrakcyjnych miejsc pracy, a także pojawi się ogólnokrajowy trend depopulacyjny.

- **D.5** (-4,50; 2,50) – **Niska aktywność społeczna w tym stowarzyszeń i NGO:** Na terenie Powiatu funkcjonują różnego rodzaju stowarzyszenia i NGO. Konieczne są działania aktywizujące i promujące tego rodzaju działalność w Powiecie.

- **D.6** (-1,00; 4,00) – **System transportu komunikacji publicznej wraz z infrastrukturą:** Obecnie słabo rozwinięta jest komunikacja publiczna. Brakuje pasażerskiego transportu kolejowego, a transport autobusowy rozwija się przede wszystkim w mniejszych miejscowościach. Konieczne jest wspieranie możliwości regularnych dojazdów do wszystkich miejscowości Powiatu oraz poprawa infrastruktury towarzyszącej.

- **D.7** (-4,00; 1,00) – **Mały zasób niedużych obiektów turystycznych/noclegowych - w tym agroturystycznych:** O ile baza hotelowa jest rozwinięta, brakuje mniejszych obiektów które wpisałyby się w trend turystyki krótkoterminowej i w skali lokalnej. Szczególny potencjał w przyszłości może mieć promowanie agroturystyki.

- **D.8** (-5,00; -1,00) – **Liczba miejsc pracy w obszarach innych niż przemysł:** Obecnie w przemyśle pracuje największy odsetek mieszkańców Powiatu. W obliczu perspektywy zakończenia eksploatacji kopalni i wygaszania elektrowni konieczne jest tworzenie nowych miejsc pracy w innych obszarach. W tym zakresie istotne jest wsparcie powiatu i jednostek podległych (PUP) w formie współpracy z potencjalnymi pracodawcami, promocji regionu, rozwijania kompetencji mieszkańców itp.

- **D.9** (-4,00; 2,00) – **Współpraca między gminami Powiatu Bełchatowskiego:** Jednostki Samorządowe na terenie Powiatu współpracują ze sobą w nieznacznym stopniu.

Konieczne są zintegrowane działania w różnych obszarach funkcjonowania JST, które pozwolą na spójny rozwój, promocję na szerszą skalę, budowanie spójnych systemów informacji, usług itp.

– **D.10 (-5,50; 2,00) – Budowanie lokalnej tożsamości wśród mieszkańców:** Dużą część mieszkańców obecnie stanowią osoby napływowe z innych regionów wraz z rozwojem kopalni i elektrowni. Lokalna kultura i tożsamość nie są szeroko rozpoznawalne i komunikowane. Potrzebne są działania promujące lokalną kulturę i budujące tożsamość mieszkańców wraz z przywiązaniem do miejsca zamieszkania. W przyszłości pozwoli to na ograniczenie odpływu ludności i stworzenie silnej, lokalnej społeczności identyfikującej się z regionem.

W ocenie czynników rozwojowych w czytelny sposób rozkłada się podział na słabe i silne strony oraz na szanse i zagrożenia. Większość czynników wskazanych jako deficytowe układa się po stronie słabych stron. Podobnie czynniki będące potencjałami w większości wskazywane są jako mocne strony. Jednocześnie wszystkie z nich stanowią przyszłe szanse rozwojowe. W przypadku deficytów upatruje się wykorzystanie większości z nich jako szanse rozwojowe. Część jednak wymaga na tyle szeroko zakrojonych działań, że w okresie obowiązywania strategii trudne może być przekształcenie ich w szanse rozwojowe.

Wykres 1: Rozłożenie czynników rozwojowych Powiatu Bełchatowskiego na słabe i mocne strony oraz przyszłe szanse i zagrożenia Powiatu

SWOT POWIATU BĘŁCHATOWSKIEGO

Aby szczególnie podkreślić wagę przyszłych przemian energetycznych w kraju, które dotkną w perspektywie kilkudziesięciu lat Powiat Bełchatowski – ze względu na funkcjonowanie w nim kopalni i elektrowni - czynniki rozwojowe dotyczące stricte tego obszaru zostały rozpisane i ocenione w ramach osobnej analizy SWOT. Pozwoli to na wypracowanie rozwiązań i działań już teraz minimalizujących negatywne dla regionu skutki transformacji.

Tabela 4: Czynniki rozwojowe Powiatu Bełchatowskiego z obszaru górnictwa i energetyki w podziale na potencjały i deficyty.

Kluczowe czynniki rozwoju w obszarze górnictwa i energetyki (potencjały i deficyty)		Ocena aktualnej pozycji (słaba/silna strona)	Ocena szans i zagrożeń w kolejnych 10 latach
P.1	Potencjał: Wykwalifikowana kadra inżynierska i techniczna	9,00	7,00
P.2	Potencjał: Doskonale rozwinięta sieć elektroenergetyczna wysokich napięć	10,00	9,00

P.3	Potencjał: Sieć elektroenergetyczna niskich i średnich napięć	2,00	6,00
P.4	Potencjał: Wypracowana przez lata sieć powiązań gospodarczych i kooperacyjnych firm	6,00	8,00
P.5	Potencjał: Unikatowe uwarunkowania przestrzenne i krajobrazowe wynikające z działalności kopalni i elektrowni	1,00	6,00
P.6	Potencjał: Perspektywa wykorzystania funduszy unijnych pochodzących z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji	-10,00	10,00
P.7	Potencjał: Współpraca między JST i innymi interesariuszami w zakresie mitygacji negatywnych skutków transformacji górnictwo-energetycznej	1,00	8,00
P.8	Potencjał: Strategia rozwoju i zarządzania infrastrukturą przemysłową dostosowaną do zmieniających się warunków w Powiecie	1,00	4,00
P.9	Potencjał: Strategia w zakresie planowania finansów JST w obliczu ograniczenia działalności kopalni i elektrowni	-1,00	8,00
D.1	Deficyt: Brak powiązań klastrowych	-5,00	-1,00
D.2	Deficyt: Zapotrzebowanie na pracowników w obszarze OZE	-1,00	5,00
D.3	Deficyt: Kooperacja w zakresie relokacji wykwalifikowanych kadr pomiędzy kopalnią i elektrownią, a nowymi inwestorami	-10,00	1,00
D.4	Deficyt: Rozwój sieci transportu kolejowego	-5,00	-0,50
D.5	Deficyt: Dywersyfikacja miejsc pracy (w sektorach pozaprzemysłowych)	-8,00	-2,00
D.6	Deficyt: Rozwój alternatywnych, innowacyjnych i ekologicznych gałęzi przemysłu w miejsce ustępującej energetyki konwencjonalnej i górnictwa	-9,00	3,00
D.7	Deficyt: Chęć pracowników sektora paliwowo - energetycznego do zmiany miejsca zatrudnienia lub przekwalifikowania	-10,00	-2,00
D.8	Deficyt: Systemowa współpraca i strategiczne planowanie pomiędzy kluczowymi interesariuszami biorącymi udział w procesie Sprawiedliwej Transformacji	-5,00	-2,00

Źródło: Opracowanie własne

Do wskazanych potencjałów w obszarze górnictwa i energetyki zalicza się następujące czynniki:

- **P.1 (9,00; 7,00) – Wykwalifikowana kadra inżynierska i techniczna:** Powiat Bełchatowski obecnie dysponuje dużą liczbą pracowników, wykwalifikowanych w obszarze inżynierii i pracy technicznej. Są to pracownicy elektrowni, kopalni i licznych spółek zależnych i podmiotów współpracujących. Wraz ze stopniowym wygaszaniem zakładów, kadra pracownicza będzie przechodzić do innych miejsc pracy, również poza regionem. Potencjał ten można jednak wykorzystać do rozwoju nowych gałęzi przemysłu czy usług wymagających podobnych kwalifikacji.
- **P.2 (10,00; 9,00) – Doskonale rozwinięta sieć elektroenergetyczna wysokich napięć:** Ze względu na potrzeby infrastrukturalne elektrowni i sieci przesyłowych dobrze rozwinięta jest sieć wysokich napięć. Daje to potencjał do rozwoju alternatywnej infrastruktury, która wykorzysta sieć po wygaszeniu obecnie działającej elektrowni.
- **P.3 (2,00; 6,00) – Sieć elektroenergetyczna niskich i średnich napięć:** Na słabszym poziomie stoi rozwój sieci niskich i średnich napięć. Szczególnie problematyczny jest rozwój przyłączy do nowych odbiorców. Konieczne są działania, które usprawnią ten proces i pomogą zoptymalizować rozwój infrastruktury, co będzie istotne zarówno dla potencjalnych nowych mieszkańców, jak i inwestorów.

- **P.4 (6,00; 8,00) – Wypracowana przez lata sieć powiązań gospodarczych i kooperacyjnych firm:** Ze względu na działanie kopalni i elektrowni rozwinęła się wysoce wyspecjalizowana sieć powiązań w tym obszarze. Daje to duży potencjał do wspólnego szukania nowych ścieżek rozwoju i realizacji inwestycji alternatywnych dla ustępującego przemysłu.
- **P.5 (1,00; 6,00) – Unikatowe uwarunkowania przestrzenne i krajobrazowe wynikające z działalności kopalni i elektrowni:** Wieloletnie działania wydobywcze i rozwój infrastruktury przemysłowej tworzą unikatowe w skali kraju warunki przestrzenne i krajobrazy. Wraz z ustępowaniem działalności przemysłowej, w okresie poprzedzającym docelową transformację tych obszarów, infrastrukturę oraz krajobraz pokopalniany można wykorzystywać jako interesujący cel wyjazdów turystycznych, rekreacyjnych, działań sportowych, ale także jako miejsce edukacji.
- **P.6 (-10,00; 10,00) – Perspektywa wykorzystania funduszy unijnych pochodzących z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji:** Obecnie Powiat i inne działające w nim instytucje nie mają jeszcze możliwości korzystania z finansowania, które pozwoli na niwelację negatywnych skutków transformacji. Wraz jednak ze sprecyzowaniem norm i wskazań dotyczących wykorzystania Funduszu Sprawiedliwej Transformacji pojawią się takie możliwości, i w przyszłych latach konieczne będzie wykorzystanie ich w jak największym stopniu.
- **P.7 (1,00; 8,00) – Współpraca między JST i innymi interesariuszami w zakresie mitygacji negatywnych skutków transformacji górnictwo-energetycznej:** W ostatnim czasie Samorządy i interesariusze zaangażowani w proces transformacji górnictwo-energetycznej zainicjowali serię spotkań i działań, które mają na celu poszukiwanie rozwiązań niwelujących negatywne skutki transformacji. Spotkania te to jednak początek długiego procesu i konieczne jest dalsze zaangażowanie a także wspólne działania, które zwiększą szansę na poradzenie sobie z procesem oraz mitygację jego negatywnych czynników.
- **P.8 (1,00; 4,00) – Strategia rozwoju i zarządzania infrastrukturą przemysłową dostosowaną do zmieniających się warunków w Powiecie:** Wraz ze zmianą uwarunkowań, zmieni się zapotrzebowanie i sposób wykorzystania infrastruktury. Konieczne jest przygotowanie różnych wariantów rozwoju i zarządzania infrastrukturą.
- **P.9 (-1,00; 8,00) – Strategia w zakresie planowania finansów JST w obliczu ograniczenia działalności kopalni i elektrowni:** Wraz z nadchodzącą transformacją energetyczną, zmianie ulegną finanse JST – zarówno Powiatu jak i gmin w jego granicach. Konieczne jest przewidzenie możliwie największej ilości wariantów rozwoju sytuacji i wskazanie odpowiednich rozwiązań niwelujących negatywne trendy.

Do deficytów w obszarze górnictwa i energetyki należą:

- **D.1 (-5,00; -1,00) – Brak powiązań klastrowych:** Chociaż widoczna w Powiecie jest współpraca podmiotów związanych z obszarem górnictwa i energetyki, brakuje unormowanych powiązań klastrowych. Dla minimalizacji możliwej destabilizacji gospodarki w tym obszarze wskazane jest dążenie do utworzenia odpowiednich klastrów usprawniających współpracę i rozwój gospodarczy.
- **D.2 (-1,00; 5,00) – Zapotrzebowanie na pracowników w obszarze OZE:** Ze względu na słabo rozwiniętą infrastrukturę OZE, obecnie nie ma też dużego zapotrzebowania

na pracowników w tym obszarze. Należy jednak w ramach rozwoju tego rodzaju rozwiązań przekierowywać wykwalifikowane kadry i kształcić mieszkańców z perspektywą możliwości zatrudnienia w obszarze OZE.

– **D.3 (-10,00; 1,00) – Kooperacja w zakresie relokacji wykwalifikowanych kadr pomiędzy kopalnią i elektrownią, a inwestorami:** Obecnie kadry wykwalifikowane w obszarze górnictwa i energetyki znajdują zatrudnienie w elektrowni, kopalni i spółkach zależnych i powiązanych. Nie następuje jednak relokacja do zewnętrznych podmiotów niezależnych. Wraz ze zmniejszaniem zapotrzebowania na kadry we wskazanych podmiotach, konieczne będzie budowanie nowych powiązań i współpracy w celu zatrzymania wykwalifikowanych pracowników w regionie.

– **D.4 (-5,00; -0,50) – Rozwój sieci transportu kolejowego:** Obecnie w rejon kopalni i elektrowni doprowadzona jest nitka linii kolejowej. Infrastruktura jest jednak w złym stanie i wymaga modernizacji. Działania te są konieczne w powiązaniu z rozwojem pasażerskiej komunikacji kolejowej.

– **D.5 (-8,00; -2,00) – Dywersyfikacja miejsc pracy (w sektorach pozaprzemysłowych):** Obecnie proporcja miejsc pracy nie zmienia się w istotny sposób i wciąż przeważają te w obszarze energetyki i górnictwa. Dodatkowo są to znacznie bardziej atrakcyjne posady niż w innych sektorach w Powiecie. Konieczne jest systematyczne tworzenie warunków dla rozwoju działalności w innych obszarach i budowania nowych, atrakcyjnych miejsc pracy w regionie.

– **D.6 (-9,00; 3,00) – Rozwój alternatywnych, innowacyjnych i ekologicznych gałęzi przemysłu w miejsce ustępującej energetyki konwencjonalnej i górnictwa:** Obecnie w Powiecie w znikomym stopniu rozwija się przemysł innowacyjny i ekologiczny. Myśląc jednak o tworzeniu nowych miejsc pracy i działalności, która nominalnie będzie miała zastąpić przemysł funkcjonujący aktualnie, konieczne jest tworzenie warunków do realizacji przedsięwzięć innowacyjnych i ekologicznych, które zapewnią odpowiedni rozwój gospodarczy, miejsca pracy, przy jednoczesnym mniejszym wpływie na środowisko i komfort życia w Powiecie.

– **D.7 (-10,00; -2,00) – Chęć pracowników sektora paliwowo - energetycznego do zmiany miejsca zatrudnienia lub przekwalifikowania:** Sektor paliwowo-energetyczny zapewnia obecnie najbardziej atrakcyjne miejsca pracy w Powiecie. Stąd znikome są chęci pracowników do przekwalifikowania. Dążenie do rozwoju atrakcyjnej alternatywnej oferty miejsc pracy oraz udostępnienie dogodnych możliwości do zmiany kwalifikacji może zniwelować ten trend.

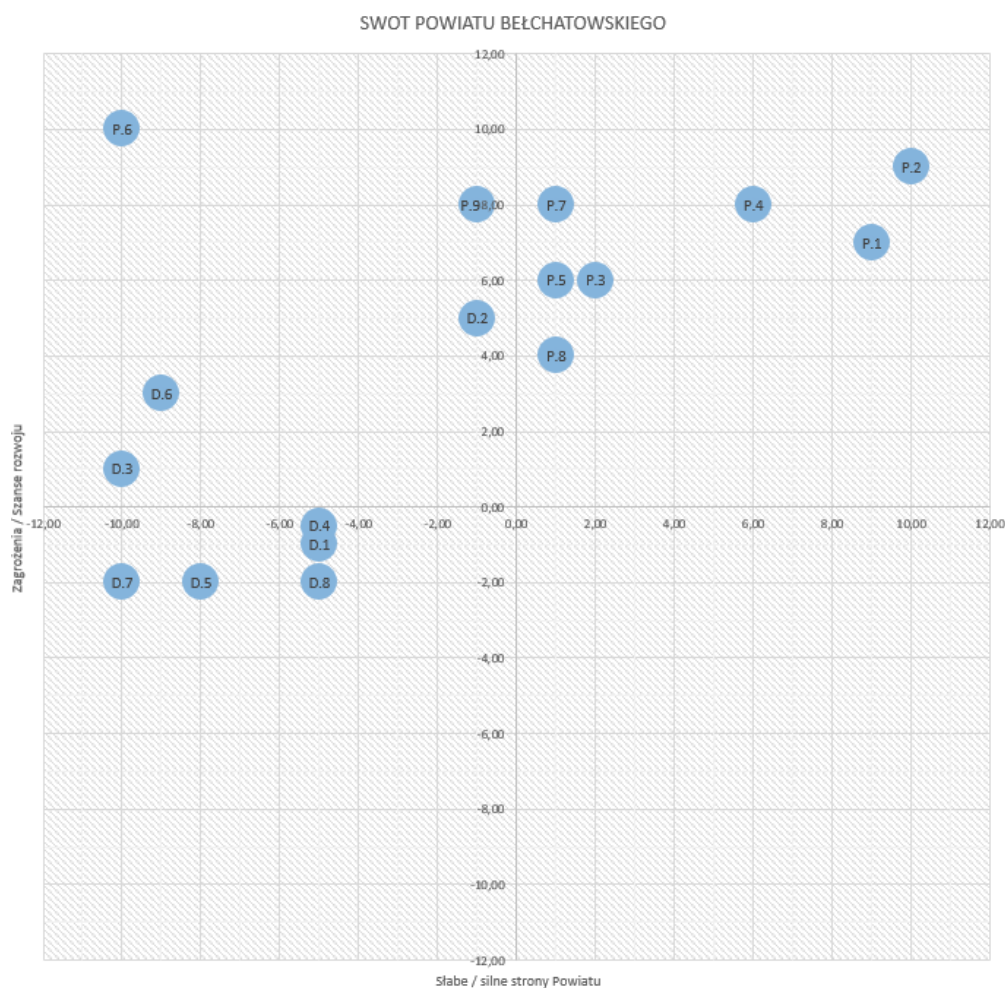
– **D.8 (-5,00; -2,00) – Systemowa współpraca i strategiczne planowanie pomiędzy kluczowymi interesariuszami biorącymi udział w procesie Sprawiedliwej Transformacji:** Zmian w ramach powyższych czynników rozwojowych nie uda się dokonać bez współpracy wszystkich interesariuszy – zarówno JST, jak i podmiotów na szczeblu krajowym oraz prywatnych. Zapoczątkowany dialog jest tylko wstępnym działaniem, z którego powinny wynikać realne, wspólnie koordynowane przedsięwzięcia.

W przypadku czynników rozwojowych w obszarze górnictwa i energetyki widoczny jest podobny trend jak w przypadku ogólnego SWOT. Większość potencjałów stanowi jednocześnie mocne strony, natomiast wszystkie deficyty stawiane są po stronie obecnych słabych stron Powiatu. W ocenie przyszłych zagrożeń i szans nieco więcej czynników jest na

tyle problematycznych, że przewiduje się pozostanie ich po stronie przyszłych zagrożeń. Czynniki rozwojowe w tym obszarze nie są aż tak zgrupowane jak w przypadku pozostałych obszarów funkcjonowania Samorządu. Pozwala to czytelnie zhierarchizować potencjały i deficyty w celu wskazania obszarów wymagających szczególnie wzmożonych działań rozwojowych w najbliższym okresie programowania.

Wykres 2: Rozłożenie czynników rozwojowych Powiatu Bełchatowskiego z obszaru górnictwa i energetyki na słabe i mocne strony oraz przyszłe szanse i zagrożenia Powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Misja - rozszerzenie

Misją Powiatu Bełchatowskiego jest odważnie podejmować wyzwania Sprawiedliwej Transformacji, dbając o jakość życia mieszkańców, rozwijanie innowacyjnej gospodarki oraz inicjowanie działań proekologicznych.

Misję Powiatu Bełchatowskiego sformułowano w taki sposób, aby wskazywała kierunki rozwojowe odpowiadające na zastane potrzeby – potencjały i deficyty. Wskazane w niej najistotniejsze aspekty rozwoju uwzględniają realizację działań i kierunków wynikających

zarówno z mocnych stron jak i dotyczących obszarów wymagających szczególnej interwencji w celu poprawy sytuacji. Misja ta ma być odpowiedzią na potrzeby we wszystkich obszarach funkcjonowania Powiatu. W sposób szczególny podkreśla konieczność dostosowania się do nadchodzących zmian gospodarczych, w szczególności związanych z przemianami energetycznymi w ramach procesu Sprawiedliwej Transformacji. Wskazuje również wagę potrzeby zrównoważonych działań w kontekście ochrony i poprawy stanu środowiska. Równie istotna jest realizacja polityki rozwojowej w taki sposób, aby tworzyć najlepsze możliwe warunki do życia dla mieszkańców Powiatu.

Wizja - rozszerzenie

Powiat Bełchatowski jest miejscem atrakcyjnym ze względu na położenie geograficzne w centrum Polski i unikatową infrastrukturę przemysłowo – energetyczną, przyjaznym do życia i samorozwoju oraz gotowym na wyzwania związane z transformacją energetyczną.

Wizja Powiatu Bełchatowskiego wskazuje przewidywany stan, w jakim powinna funkcjonować Jednostka po zakończeniu okresu realizacji założeń niniejszej Strategii po 2030 roku. Uwzględnia ona pomyślną realizację kierunków i działań rozwojowych wynikających bezpośrednio z Misji Powiatu i lokalnych uwarunkowań. W związku z tym szczególnie pożądana i zakładana jest poprawa sytuacji w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzennym. Wizja wskazuje na dążenie do pełnej gotowości na przyszłe wyzwania jakie pojawią się przed Powiatem i jego mieszkańcami w obliczu transformacji energetycznej.

Cele strategiczne i operacyjne - rozszerzenie

W oparciu o analizę stanu Powiatu Bełchatowskiego oraz przeprowadzoną ocenę potencjałów i deficytów jednostki w ogólnym jej funkcjonowaniu oraz w obszarze górnictwa i energetyki (SWOT) wskazane zostały 4 podstawowe cele strategiczne dla rozwoju na najbliższe lata (2021-2030). Reprezentują one działania we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki, od przestrzennego i infrastrukturalnego, przez aspekty społeczne i gospodarcze, po obszar środowiskowy. Zostały sformułowane tak, aby stanowiły odpowiedź na zastane zapotrzebowanie i wypełniły założenia wskazane w misji i wizji powiatu. Pierwszy cel skupia się na działaniach związanych z transformacją regionu. Drugi odpowiada na potrzeby utrzymania i rozwoju infrastruktury, trzeci zaś na potrzeby mieszkańców, także te związane z podnoszeniem jakości usług publicznych. Czwarty cel obejmuje głównie wykorzystanie potencjałów kulturowych i przyrodniczych, a także utrzymanie i rozwijanie silnej pozycji Powiatu Bełchatowskiego w regionie.

Do poszczególnych celów strategicznych przypisane zostały cele operacyjne, które uszczegółwiają założenia celów głównych oraz kierunkują je na poszczególne obszary rozwojowe. Wskazania operacyjne odnoszą się do wszystkich wymienionych w analizie SWOT czynników rozwojowych. Mają na celu ukierunkowanie takich działań, które pozwolą na poprawę sytuacji i rozwój we wszystkich obszarach. Pierwszy cel strategiczny został rozpisany na cztery szczegółowe cele operacyjne, natomiast do kolejnych dwóch przypisano odpowiednio po trzy i siedem celów, które powinny zaspokoić potrzeby rozwojowe w danych aspektach.

Cele strategiczne Powiatu Bełchatowskiego i przypisane do nich cele operacyjne:

1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji

- 1.1. Transformacja społeczna
- 1.2. Transformacja gospodarcza
- 1.3. Transformacja energetyczna
- 1.4. Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji

2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Bełchatowskiego

- 2.1. Poprawa standardu infrastruktury (sieciowej, komunikacyjnej)
- 2.2. Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- 2.3. Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)

3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców

- 3.1. Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego
- 3.2. Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia
- 3.3. Podnoszenie standardów usług publicznych świadczonych dla mieszkańców
- 3.4. Wielopodmiotowe tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców
- 3.5. Realizacja działań kulturalnych i sportowych
- 3.6. Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców
- 3.7. Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych

4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu

- 4.1. Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych
- 4.2. Wsparcie i promocja lokalnej turystyki
- 4.3. Wspieranie i promocja rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego
- 4.4. Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)

Pierwszy cel strategiczny (Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji) i przypisane do niego cele operacyjne w sposób szczególny odnoszą się do wyzwań związanych z uwarunkowaniami wynikającymi z funkcjonowania kopalni i elektrowni na terenie Powiatu. Odnoszą się do nadchodzących wyzwań w kontekście przemian energetycznych we wszystkich obszarach funkcjonowania Jednostki, na które przemiany te będą miały wpływ – społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym

W odniesieniu do transformacji gospodarczej w dłuższym horyzoncie czasowym strategia ma również na celu wzmocnienie zaangażowania powiatu bełchatowskiego w rozwój różnych źródeł energii odnawialnej, a mianowicie poprzez zrównoważone wykorzystanie różnych rodzajów endogennej energii. Wpłynie to na wzmocnienie spójności powiatu poprzez wdrażanie nowych przemysłowych łańcuchów wartości, a jednocześnie przyczyni się do wzmocnienia lokalnych wysiłków na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i promowania zrównoważonego wykorzystania biomasy jako źródła energii i surowców odnawialnych. Opartej na zrównoważonych zasobach, jako alternatywy dla obecnych zasobów kopalnych (węgiel) z uwzględnieniem np. biomasy, jako integralnej części zmiany paradygmatu przemysłu w kierunku bardziej racjonalnego wykorzystania zasobów odnawialnych dla różnych sektorów gospodarki, takich jak rolnictwo i żywność, leśnictwo i przemysł pochodny, agrobiznes, tekstylia, kosmetyki, bio tworzywa, materiały budowlane na bazie bio-kompozytów, a także ich wykorzystanie w energetyce (pelet, brykiety, biopaliwa płynne i gazowe, energia elektryczna i ciepło).

W perspektywie 2030 r. Strategia będzie miała na celu promowanie wszystkich rodzajów zaawansowanych koncepcji wykorzystania surowców, które do tej pory nie były racjonalnie wykorzystywane lub były rezydualne lub charakteryzowały się niewielką wartością ekonomiczną.

Drugi cel strategiczny (Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Bełchatowskiego) oraz związane z nim cele operacyjne odpowiadają na potrzeby w obszarze infrastrukturalnym. Wskazują na działania związane zarówno z rozwojem niezbędnej infrastruktury sieciowej jak i drogowej. Poruszają aspekty rozwoju infrastruktury niezbędnej do dalszych działań w obszarze rozwoju turystyki i rekreacji, a także kwestie ekologiczne w wymiarze wprowadzania nowoczesnych sieciowych rozwiązań

Trzeci cel strategiczny (Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców) z przypisanymi do niego celami operacyjnymi obejmuje cały zakres działań mających na celu poprawę jakości i rozwijanie zakresu usług świadczonych mieszkańcom. Ma to przekładać się bezpośrednio na jakość i komfort życia mieszkańców w Powiecie.

Czwarty cel strategiczny (Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu) i rozwijające go cele operacyjne mają wskazywać dążenie do rozwoju działań promocyjnych oraz odpowiedniej komunikacji w zakresie wykorzystania walorów i zasobów Powiatu rozwijanych w ramach pozostałych 3 Celów.

Dla realizacji wszystkich obranych celów operacyjnych opracowane zostały kierunki działania. Wskazują one szczegółowe wytyczne dla działań rozwojowych. Ich realizacja w okresie obowiązywania strategii ma prowadzić do spełnienia misji powiatu i osiągnięcia po okresie obowiązywania dokumentu, wskazanego w wizji stanu rozwoju jednostki. Opisane kierunki wyczerpują możliwości rozwoju na najbliższy okres. Łącznie dla wszystkich celów operacyjnych wskazane zostały 73 kierunki działania.

Tabela 5: Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Belchatowskiego na lata 2021-2030 z przypisanymi do nich kierunkami działania (opracowanie własne)

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA
1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji	1.1 Transformacja społeczna	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poszukiwanie partnerów wspierających uruchamianie nowych zawodów 2) Przygotowywanie narzędzi do działań wspierających transformację społeczną w oparciu o zasoby Powiatu (w tym instytucje) 3) Wprowadzenie inicjatyw dialogu społecznego 4) Uruchamianie lokalnych centrów transformacji
	1.2 Transformacja gospodarcza	<ol style="list-style-type: none"> 1) Uruchamianie inicjatyw międzysektorowych w tym powiązań klastrowych np.: biogospodarki, big data, AI 2) Podejmowanie działań mających na celu łączenie przedsiębiorców i środowisk naukowych (w tym tworzenie centrów badawczo-rozwojowych) 3) Działania promujące uruchamianie inicjatyw wynikający z Mapy Drogowej GOZ 4) Stworzenie wspólnej dla całego Powiatu oferty inwestycyjnej w tym skatalogowanie i promocja terenów inwestycyjnych we współpracy z Gminami oraz instytucjami otoczenia biznesu
	1.3 Transformacja energetyczna	<ol style="list-style-type: none"> 1) Koordynacja współpracy z zakresu wspólnej realizacji działań związanych z transformacją energetyczną 2) Opracowanie strategicznych scenariuszy rozwoju Powiatu w obliczu nadchodzących przemian energetycznych
	1.4 Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji	<ol style="list-style-type: none"> 1) Opracowanie planu działań w obszarze transformacji energetycznej i ich realizacja 2) Pozyskiwanie środków 3) Stworzenie systemu informacji dla przedsiębiorców w zakresie możliwości finansowania i realizacji projektów
2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Belchatowskiego	2.1 Poprawa standardu infrastruktury (sieciowej, komunikacyjnej)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa jakości stanu dróg powiatowych 2) Tworzenie i rozwój ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w celu poprawy bezpieczeństwa (w tym sieci dróg rowerowych i ciągów pieszych) 3) Poprawa standardów i rozwijanie

		<p>infrastruktury transportu publicznego (we współpracy z JST)</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) Wsparcie rozwoju infrastruktury sieciowej na terenach w zasobach Powiatu 5) Działania upraszczające procedury realizacji przyłączy energetycznych
	2.2 Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój infrastruktury towarzyszącej szlakom turystycznym i drogom rowerowym 2) Dążenie do wprowadzenia spójnego systemu oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Powiatu 3) Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej i stanowiącej „wizytówki” regionu
	2.3 Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Promocja możliwości stosowania odnawialnych źródeł energii 2) Działania edukacyjne w zakresie OZE 3) Wdrażanie rozwiązań opartych na OZE w funkcjonowaniu starostwa powiatowego oraz jednostek podległych
3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców	3.1 Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dążenie do osiągnięcia niskoemisyjności poprzez wymianę taboru autobusowego w zasobach Powiatu 2) Realizacja dofinansowań lokalnych kursów autobusowych na terenie Powiatu 3) Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury kolejowej i realizacji nowych połączeń
	3.2 Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia	<ol style="list-style-type: none"> 1) Podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych 2) Podnoszenie kwalifikacji i zwiększenie zasobów kadry medycznej 3) Rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej 4) Określenie godzin pracy ogólnodostępnych aptek na terenie Powiatu 5) Udostępnienie informacji o programach profilaktyki zdrowotnej realizowanych na terenie województwa łódzkiego 6) Współpraca z organizacjami społecznymi w tym NGO w zakresie ochrony i promocji zdrowia 7) Opiniowanie projektów aktualizacji Wojewódzkiego Planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego
	3.3 Podnoszenie standardów usług	<ol style="list-style-type: none"> 1) Usprawnianie systemu wymiany informacji między wydziałami, jednostkami podległymi

	publicznych świadczonych dla mieszkańców	<p>i mieszkańcami</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Podnoszenie kompetencji pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych 3) Rozwój infrastruktury ogólnodostępnej w obiektach w zasobach Powiatu i jednostek podległych (dostęp do sieci szybkiego Internetu, stanowiska do korzystania z Internetu) 4) Realizacja systemu e-usług dla mieszkańców w oparciu o rozwijaną infrastrukturę 5) Poprawa dostępności do instytucji pomocy społecznej dla wszystkich mieszkańców 6) Poprawa dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wdrożenie standardów w tym zakresie
	3.4 Wielopodmiotowe tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie realizacji potrzeb rynku pracy (bieżących i zawodów przyszłości) 2) Aktualizowanie oferty edukacyjnej o kierunki i obszary innowacyjne, 3) Realizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje i stymulujących rozwój mieszkańców 4) Edukacja młodzieży z zakresu przedsiębiorczości 5) Podnoszenie standardów usług edukacyjnych świadczonych w szkołach 6) Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców
	3.5 Realizacja działań kulturalnych i sportowych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Realizacja wydarzeń kulturalnych na terenie całego Powiatu 2) Realizacja wydarzeń sportowych na terenie całego Powiatu 3) Współpraca z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych 4) Promocja regionu w obszarze działań kulturalnych i sportowych
	3.6 Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aktywizacja osób będących w grupach wykluczeń, w tym osób o szczególnych potrzebach wykluczonych społecznie 2) Programy aktywizujące realizowane przez instytucje działające na terenie Powiatu 3) Realizacja programów wspierających rozwój przedsiębiorczości 4) Współpraca PUP z lokalnymi przedsiębiorcami

		<ul style="list-style-type: none"> 5) Likwidacja barier i ograniczeń w przestrzeniach publicznych 6) Wspieranie i rozwijanie działań partycypacyjnych z mieszkańcami
	3.7 Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promocja działalności organizacji społecznych 2) Wspieranie inicjatyw i wydarzeń realizowanych przez lokalną społeczność 3) Wsparcie doradcze dla organizacji społecznych 4) Dążenie do partycypacji służącej aktywizacji społeczności lokalnej
4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu	4.1 Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych	<ul style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie i promocja walorów historycznych z wykorzystaniem środków zewnętrznych 2) Realizacja działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jego jakości 3) Opracowanie planu ochrony zabytków powiatu bełchatowskiego 4) Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych 5) Podnoszenie świadomości ekologicznej i kształcenie postaw proekologicznych
	4.2 Wsparcie i promocja lokalnej turystyki	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promocja turystyki krótkoterminowej w regionie – w tym agroturystyki 2) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego 3) Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych
	4.3 Wsparcie i promocja rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promowanie rozwiązań innowacyjnych i ekologicznych w rolnictwie 2) Wsparcie doradcze i promocja lokalnych wytwórców ekologicznej żywności 3) Realizacja wydarzeń promujących lokalne produkty i pozwalających na wymianę doświadczeń osób związanych z rolnictwem (targi, spotkania itp.) 4) Inicjowanie działań usprawniających dystrybucję produktów rolnych w regionie
	4.4 Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)	<ul style="list-style-type: none"> 1) Rozwijanie współpracy i promowanie współpracy ponadregionalnej 2) Rozwijanie efektywnego, ponadlokalnego systemu informacji o wydarzeniach, atrakcjach, usługach publicznych w Powiecie 3) Rozwijanie nowoczesnych kanałów komunikacji z mieszkańcami 4) Kampania promocyjno-informacyjna Powiatu w zakresie Sprawiedliwej Transformacji 5) Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości

		usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów
--	--	--

Opis kierunków działania:

1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji

1.1. Transformacja społeczna

1.1.1. **Poszukiwanie partnerów wspierających uruchamianie nowych zawodów:**

Działanie w tym kierunku jest konieczne uwzględniając perspektywę stopniowej redukcji liczby miejsc pracy w przemyśle energetycznym i w górnictwie. Istotne jest budowanie relacji i rozwijanie kontaktów z mniejszymi przedsiębiorstwami, które potencjalnie mogą rozwijać swoją działalność na terenie Powiatu Bełchatowskiego.

1.1.2. **Przygotowywanie narzędzi do działań wspierających transformację społeczną w oparciu o zasoby Powiatu (w tym instytucje):**

W tym przypadku konieczne będzie rozwijanie działalności instytucji wspierających przedsiębiorczość, rozwijających kompetencje mieszkańców i świadczących usługi doradcze w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i budowania kompetencji zawodowych.

1.1.3. **Wprowadzenie inicjatyw dialogu społecznego:**

Istotne jest konsultowanie potrzeb i możliwości między poszczególnymi instytucjami oraz z mieszkańcami Powiatu.

1.1.4. **Uruchamianie lokalnych centrów transformacji:**

Wsparcie w zakresie związanym ze Sprawiedliwą Transformacją dla mieszkańców Powiatu, w tym lokalnych przedsiębiorców świadczyć mogą wyznaczone lokalne centra.

1.2. Transformacja gospodarcza

1.2.1. **Uruchamianie inicjatyw międzysektorowych w tym powiązań klastrowych np.: biogospodarki, big data, AI:**

W zakresie gospodarczym konieczne jest poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań, które stopniowo zastąpią tradycyjne formy działalności przemysłowej wycofujące się z terenu Powiatu. Potrzebne są działania inicjujące współpracę przedsiębiorców oraz instytucji rządowych i samorządowych w tym zakresie.

1.2.2. **Podejmowanie działań mających na celu łączenie przedsiębiorców i środowisk naukowych (w tym tworzenie centrów badawczo-rozwojowych):**

Dla rozwoju alternatywnej, innowacyjnej przedsiębiorczości, niezbędne jest zaangażowanie instytucji naukowych. Centra badawczo-rozwojowe same w sobie budują potencjał gospodarczy Powiatu, dają również możliwość inicjacji dalszych działań w oparciu o wyniki badań.

1.2.3. **Działania promujące uruchamianie inicjatyw wynikający z Mapy Drogowej GOZ:**

Niezbędna jest maksymalizacja wartości dodanej surowców/zasobów, materiałów i produktów oraz ograniczenia powstawania odpadów, przy jednoczesnym zachowaniu warunku wydajności procesów

produkcji i konsumpcji (zgodnie z mapą GOZ). Ponadto, patrząc szerzej, Mapa drogowa GOZ ma być jednym z elementów realizacji celu głównego Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, czyli tworzenia warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski (w tym mieszkańców powiatu bełchatowskiego) przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym i terytorialnym.

1.2.4. Stworzenie wspólnej dla całego Powiatu oferty inwestycyjnej w tym skatalogowanie i promocja terenów inwestycyjnych we współpracy z Gminami oraz instytucjami otoczenia biznesu: Aby optymalizować dostępną w Powiecie ofertę inwestycyjną i przyciągać jak najwięcej potencjalnych inwestorów – zarówno małych jak i dużych przedsiębiorstw należy inicjować współpracę między Jednostkami Samorządu Terytorialnego w granicach Powiatu. Spójna oferta przyniesie najbardziej wymierne efekty.

1.3. Transformacja energetyczna

1.3.1. Koordynacja współpracy z zakresu wspólnej realizacji działań związanych z transformacją energetyczną: Powiat ma możliwość koordynowania działań w zakresie sprawiedliwej transformacji nawiązując współpracę i dialog zarówno z przedsiębiorcami jak i z innymi Jednostkami Samorządu Terytorialnego i związanymi z nimi instytucjami.

1.3.2. Opracowanie strategicznych scenariuszy rozwoju Powiatu w obliczu nadchodzących przemian energetycznych: Zmiany wynikające z przemian mogą potoczyć się w różnym kierunku, zależnie od bieżących uwarunkowań. Z tego względu potrzebne jest opracowanie różnych wariantów scenariuszy strategicznych w obliczu działań we wszystkich obszarach funkcjonowania Powiatu. Stworzy to możliwość optymalnej realizacji działań rozwojowych i przygotowania się na nadchodzące przemiany.

1.4. Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji

1.4.1. Opracowanie planu działań w obszarze transformacji energetycznej i ich realizacja: Konieczny jest również plan w zakresie możliwości pozyskiwania funduszy, co pozwoli zoptymalizować działania inwestycyjne mające na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom transformacji.

1.4.2. Pozyskiwanie środków: W oparciu o odpowiedni plan dla poszczególnych inwestycji w obszarze transformacji energetycznej, należy procedować wnioskowanie o fundusze możliwe do pozyskania.

1.4.3. Stworzenie systemu informacji dla przedsiębiorców w zakresie możliwości finansowania i realizacji projektów: Z funduszy zewnętrznych korzystać mogą również prywatni inwestorzy. W celu ułatwienia takich działań należy zrealizować system informacji i wsparcia doradczego dla przedsiębiorców w tym zakresie.

2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Bełchatowskiego

2.1. Poprawa standardu infrastruktury (sieciowej, komunikacyjnej)

- 2.1.1. **Poprawa jakości stanu dróg powiatowych:** Infrastruktura drogowa powinna być na bieżąco modernizowana. Konieczne jest zarówno podnoszenie standardu jak i wprowadzanie środków zwiększających bezpieczeństwo wszystkich użytkowników dróg.
  - 2.1.2. **Tworzenie i rozwój ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w celu poprawy bezpieczeństwa (w tym sieci dróg rowerowych i ciągów pieszych):** Również poza drogami należy rozwijać infrastrukturę dla pieszych i rowerzystów. Odpowiednio rozwijana sieć dróg pieszych i rowerowych stworzy komfortowe warunki dla mieszkańców oraz przyjezdnych (w tym turystów) korzystających z infrastruktury.
  - 2.1.3. **Poprawa standardów i rozwijanie infrastruktury transportu publicznego (we współpracy z JST):** Dla jak najlepszego funkcjonowania transportu publicznego, niezbędne jest rozwijanie infrastruktury obsługującej ten transport – przystanków, zatok, elementów oznakowania, informacji, udogodnień dla osób wykluczonych (ze szczególnymi potrzebami), miejsc postojowych, parkingów, postojów rowerowych. Aby rozwijany system infrastruktury zachowywał spójność i pełną funkcjonalność przy działaniach rozwojowych w tym obszarze niezbędna jest współpraca z firmami.
  - 2.1.4. **Wsparcie rozwoju infrastruktury sieciowej na terenach w zasobach Powiatu:** Aby zachować spójność rozwijanej infrastruktury sieciowej konieczne są inwestycje w modernizację i rozbudowę infrastruktury w obrębie dróg powiatowych i innych terenów należących do Powiatu.
  - 2.1.5. **Działania upraszczające procedury realizacji przyłączy energetycznych:** Ze względu na pojawiające się trudności przy budowie przyłączy energetycznych, wskazane są działania wpływające na uproszczenie procedur, w tym prowadzenie odpowiedniej kampanii informacyjnej.
- 2.2. **Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej**
    - 2.2.1. **Rozwój infrastruktury towarzyszącej szlakom turystycznym i drogom rowerowym:** Sieć szlaków turystycznych i dróg rowerowych pełną funkcjonalność uzyska tylko przy rozwoju towarzyszącej infrastruktury, takiej jak miejsca postojowe, zadaszenia, ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe, tablice informacyjne, znaki i drogowskazy itp. Rozwój odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej powinien sprzyjać również poprawie atrakcyjności regionu w kontekście turystycznym i rekreacyjnym.
    - 2.2.2. **Dążenie do wprowadzenia spójnego systemu oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Powiatu:** Konieczny jest również rozwój infrastruktury towarzyszącej atrakcjom turystycznych. Należy rozwijać spójny system informacji i oznakowania przy poszczególnych obiektach.
    - 2.2.3. **Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej i stanowiącej „wizytówki” regionu:** Poza rozbudową infrastruktury towarzyszącej, działań wymagają również obiekty historyczne znajdujące się na

terenie Powiatu. Konieczne jest promowanie zasobów historycznych i umożliwianie zachowania ich w jak najlepszym stanie.

2.3. Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)

2.3.1. **Promocja możliwości stosowania odnawialnych źródeł energii:**

W nadchodzącym czasie, również w kontekście zmian jakie nieuniknione są w Powiecie w obszarze energetyki i górnictwa, ważne są wszelkie działania przyczyniające się do rozwoju wykorzystania ekologicznych, odnawialnych źródeł energii. Powiat może realizować działania promujące tego rodzaju rozwiązania informując mieszkańców w jak najszerszym zakresie o możliwościach i zachęcając do stosowania OZE.

2.3.2. **Działania edukacyjne w zakresie OZE:** Uzupełniającym czynnikiem jest też prowadzenie działań w zakresie edukacji na temat OZE. Rozwijanie wiedzy społeczności lokalnej przyczyni się do zwiększenia popularności rozwiązań wykorzystujących odnawialne źródła energii.

2.3.3. **Wdrażanie rozwiązań opartych na OZE w funkcjonowaniu starostwa powiatowego oraz jednostek podległych:** Samorząd Powiatowy stosując ekologiczne instalacje energetyczne da dobry przykład i będzie mógł pokazać możliwości stosowania OZE w praktyce. Możliwe są takie rozwiązania jak wykorzystanie paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, niewielkich siłowni wiatrowych, czy wprowadzanie służbowych pojazdów zeroemisyjnych.

3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców

3.1. Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego

3.1.1. **Dążenie do osiągnięcia niskoemisyjności poprzez wymianę taboru autobusowego w zasobach Powiatu:** Ważnym krokiem będzie stopniowe wprowadzanie pojazdów zeroemisyjnych i niskoemisyjnych do transportu publicznego. Wpłynie to na poprawę komfortu użytkowników. Powiat ma możliwość podejmowania współpracy w tym zakresie również z innymi JST w jego granicach, które realizują transport publiczny, a także z przewoźnikami realizującymi przewozy na zlecenie Powiatu.

3.1.2. **Realizacja dofinansowań lokalnych kursów autobusowych na terenie Powiatu:** Bardzo ważne jest zapewnienie dostępności komunikacji publicznej na całym obszarze Powiatu. W tym celu Samorząd Powiatowy ma możliwość w porozumieniu z przewoźnikami realizacji dofinansowanych kursów na obszarach, na których ograniczony obecnie jest dostęp do transportu publicznego.

3.1.3. **Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury kolejowej i realizacji nowych połączeń:** Duży potencjał tworzy planowany rozwój infrastruktury kolejowej w celu realizacji połączeń pasażerskich na terenie Powiatu. Z tego względu potrzebne są działania na rzecz realizacji optymalnej, dopasowanej

do potrzeb mieszkańców infrastruktury – współpraca z samorządem wojewódzkim, z przewoźnikiem oraz konsultacje planów i projektów.

3.2. Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia

3.2.1. **Podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych:** Dostęp do usług medycznych jest jednym z niezbędnych zasobów wpływających na jakość życia mieszkańców. Z tego względu należy podnosić jakość tego rodzaju usług poprzez rozwijanie i unowocześnianie infrastruktury, oraz usprawnianie dostępności do niej.

3.2.2. **Podnoszenie kwalifikacji i zwiększenie zasobów kadry medycznej:** Na jakość świadczonych usług medycznych, wpływ ma dostępność i kwalifikacje kadr. Należy realizować nieustanne szkolenia dla kadr medycznych.

3.2.3. **Rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej:** Zanim potrzebne będzie profesjonalne wsparcie medyczne, istotna jest realizacja i wdrażanie profilaktyki prozdrowotnej. Konieczne są działania edukacyjne i kampanie promujące odpowiednie zachowania.

3.2.4. **Określenie godzin pracy ogólnodostępnych aptek na terenie Powiatu:** Działania w tym zakresie przyczynią się do zwiększenia dostępności aptek i punktów aptecznych na terenie całego Powiatu.

3.2.5. **Udostępnienie informacji o programach profilaktyki zdrowotnej realizowanych na terenie województwa łódzkiego:** Oprócz działań realizowanych bezpośrednio przez Powiat, mieszkańcy powinni być również informowani działaniach realizowanych przez inne jednostki.

3.2.6. **Współpraca z organizacjami społecznymi w tym NGO w zakresie ochrony i promocji zdrowia:** Dla uzyskania jak największego zasięgu działań profilaktycznych i prozdrowotnych inicjowane powinny być tego rodzaju działania we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

3.2.7. **Opiniowanie projektów aktualizacji Wojewódzkiego Planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego:** Powiat może mieć również wpływ na odgórne plany strategiczne, które mogą tworzyć możliwości rozwojowe dla systemu ratownictwa medycznego w Powiecie. Z tego względu istotne jest konsultowanie lokalnych potrzeb i opiniowanie w oparciu o nie projektów na wyższym szczeblu.

3.3. Podnoszenie standardów usług publicznych świadczonych dla mieszkańców

3.3.1. **Usprawnianie systemu wymiany informacji między wydziałami, jednostkami podległymi i mieszkańcami:** Dla poprawy jakości świadczonych usług niezbędne będzie unowocześnianie systemu wymiany informacji poprzez rozwijanie zunifikowanej ogólnodostępnej platformy archiwizacji i wymiany danych i informacji. Ważne jest stworzenie systemu funkcjonalnego i intuicyjnego.

3.3.2. **Podnoszenie kompetencji pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych:** Aby wyjść naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, realizować należy szkolenia i inne działania podnoszące nieustannie kompetencje

pracowników powiatowych oraz pozwalające wychodzić naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców.

3.3.3. Rozwój infrastruktury ogólnodostępnej w obiektach w zasobach Powiatu i jednostek podległych (dostęp do sieci szybkiego Internetu, stanowiska do korzystania z Internetu): W ramach przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu i ogólnego unowocześniania usług świadczonych mieszkańcom Powiatu wskazana jest realizacja działań umożliwiających skorzystanie z sieci użytkownikom obiektów powiatowych (urzędu, szkół, innych jednostek podległych).

3.3.4. Realizacja systemu e-usług dla mieszkańców w oparciu o rozwijaną infrastrukturę: Przy założeniu rozbudowy infrastruktury sieciowej, dla wykorzystania jej potencjału zakłada się wprowadzanie e-usług umożliwiających realizację spraw urzędowych oraz uzyskiwanie informacji, wsparcia, doradztwa itp. zdalnie.

3.3.5. Poprawa dostępności do instytucji pomocy społecznej dla wszystkich mieszkańców: Działania w tym zakresie przyczynią się do ograniczenia różnych form wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Powiatu. Konieczne jest usprawnianie funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w zakresie kompetencyjnym, ale również infrastrukturalnym, np. poprzez niwelację barier przestrzennych, czy umożliwienie sprawniejszej obsługi większej liczby petentów.

3.3.6. Poprawa dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wdrożenie standardów w tym zakresie: W celu niwelacji ograniczeń w dostępności obiektów użyteczności publicznej ważne jest wprowadzanie usprawnień dla osób o szczególnych potrzebach, usuwanie barier architektonicznych, dostosowywanie systemów informacyjnych, e-usług, oznakowania itp. do potrzeb osób z różnymi formami wykluczenia czy niepełnosprawności.

3.4. Wielopodmiotowe tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców

3.4.1. Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie realizacji potrzeb rynku pracy (bieżących i zawodów przyszłości): Dla zapewnienia atrakcyjnych warunków życia w Powiecie ważne jest też tworzenie możliwości rozwoju dla mieszkańców w kontekście zawodowym. Konsultacje z przedsiębiorcami są potrzebne, aby dostosowywać ofertę edukacyjną i formy wsparcia do potrzeb rynku.

3.4.2. Aktualizowanie oferty edukacyjnej o kierunki i obszary innowacyjne: Wraz ze zmianą uwarunkowań gospodarczych konieczne będą ciągłe działania na rzecz rozwijania i aktualizowania oferty edukacyjnej. Odpowiednio wczesne i sprawne badanie potrzeb i uwarunkowań przyczyni się do realizacji przyszłościowej i atrakcyjnej oferty edukacyjnej.

3.4.3. Realizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje i stymulujących rozwój mieszkańców: Poza podstawową edukacją młodych mieszkańców, należy wdrażać działania dostępne dla wszystkich grup społecznych, które pozwolą

rozwijać kompetencje i budować konkurencyjność mieszkańców Powiatu na rynku pracy.

3.4.4. **Edukacja młodzieży z zakresu przedsiębiorczości:** Należy realizować działania pozwalające na przekazywanie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości od podstaw. W dłuższej perspektywie czasowej wpłynie to na zwiększenie możliwości rozwoju gospodarczego Powiatu.

3.4.5. **Podnoszenie standardów usług edukacyjnych świadczonych w szkołach:** Poza rozwojem zakresu świadczonych usług edukacyjnych ważny jest również wysoki poziom nauczania. W tym celu nieustannie rozwijać należy kompetencje kadr oraz usprawniać infrastrukturę i zasoby wyposażenia szkół.

3.4.6. **Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców:** Wpływ na możliwości rozwoju mieszkańców Powiatu ma również dostępność do infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kultury. Z tego względu nieustannie należy rozwijać istniejącą infrastrukturę i uzupełniać ją o nowe elementy oraz obiekty.

3.5. Realizacja działań kulturalnych i sportowych

3.5.1. **Realizacja wydarzeń kulturalnych na terenie całego Powiatu:** Działania w tym zakresie przyczyniają się do zwiększenia atrakcyjności Powiatu zarówno dla mieszkańców, jak i przyjezdnych. Należy tworzyć nowe możliwości obcowania z kulturą, które dodatkowo będą stanowiły wizytówkę Jednostki wśród szerszego grona odbiorców.

3.5.2. **Realizacja wydarzeń sportowych na terenie całego Powiatu:** Adekwatnie do realizacji wydarzeń kulturalnych, w zbliżonym zakresie wskazana jest realizacja eventów sportowych skierowanych do mieszkańców, jak i odbiorców zewnętrznych.

3.5.3. **Współpraca z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych:** Ofertę wydarzeń realizowanych przez Powiat zwiększyć powinno zaangażowanie organizacji społecznych. Należy włączać tego rodzaju instytucje zarówno do realizacji wydarzeń powiatowych, jak i promować i wspierać oddolne inicjatywy.

3.5.4. **Promocja regionu w obszarze działań kulturalnych i sportowych:** Dla uzyskania wymiernych efektów z realizacji poszczególnych wydarzeń potrzebna jest szeroko zakrojona ich promocja. Wskazane są kampanie informacyjne, współpraca w tym zakresie z innymi JST oraz instytucjami prywatnymi, a także włączenie informacji o ofercie kulturalnej i sportowej w zakres e-usług świadczonych przez Powiat.

3.6. Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców

3.6.1. **Aktywizacja osób będących w grupach wykluczeń, w tym osób o szczególnych potrzebach wykluczonych społecznie:** Dla grup społecznych, którym grozi wykluczenie należy realizować zajęcia, wydarzenia, wsparcie

doradcze, szkoleniowe itp., które obok działań związanych z wprowadzaniem infrastruktury dedykowanej dla osób o szczególnych potrzebach przyczyni się do poprawy jakości życia w Powiecie. Należy informować o wszelkich formach wsparcia i promować działania w tym zakresie.

3.6.2. Programy aktywizujące realizowane przez instytucje działające na terenie Powiatu: Wszelkie instytucje powiatowe powinny być zaangażowane w realizację działań wspierających aktywność mieszkańców Powiatu. Należy różnymi kanałami informować mieszkańców o realizowanych programach aktywizujących. Działania te mogą być realizowane z zaangażowaniem organizacji społecznych.

3.6.3. Realizacja programów wspierających rozwój przedsiębiorczości: W powiązaniu z działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego Powiatu, niezbędne są przedsięwzięcia przysposabiające i zachęcające mieszkańców do postaw przedsiębiorczych – programy szkoleniowe, udostępnianie wsparcia, doradztwa, informowanie o dostępnych programach zewnętrznych.

3.6.4. Współpraca PUP z lokalnymi przedsiębiorcami: Powiatowy Urząd Pracy powinien nawiązywać współpracę i konsultować rynkowe potrzeby z lokalnymi przedsiębiorcami. Partycypacja przedsiębiorców w działaniach urzędu pracy pozwoli zapewnić lepsze wsparcie dla osób bezrobotnych.

3.6.5. Likwidacja barier i ograniczeń w przestrzeniach publicznych: Inwestycje mające na celu likwidację barier architektonicznych i tworzenie usprawnień dla osób o szczególnych potrzebach powinny być prowadzone we wszystkich przestrzeniach publicznych na równi z obiektami użyteczności publicznej należącymi do Powiatu. Przy realizacji takich miejsc jak parkingi, place przed budynkami publicznymi, infrastruktura komunikacyjna należy unikać różnic w wysokości posadzek, realizować podjazdy, barierki, odpowiednie oznaczenia, formy komunikacji głosowej itp.

3.6.6. Wspieranie i rozwijanie działań partycypacyjnych z mieszkańcami: Partycypacja mieszkańców w działaniach Powiatu pozwala w największym stopniu dostosować świadczone usługi oraz infrastrukturę do potrzeb użytkowników. Narzędzia partycypacyjne należy stosować przy wszystkich działaniach Powiatu – w procesach decyzyjnych, inwestycyjnych, strategicznych. W tym celu wykorzystywać można m.in. rozwijane systemy e-usług oraz inne metody komunikacji czy realizację tradycyjnych spotkań konsultacyjnych.

3.7. Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych

3.7.1. Promocja działalności organizacji społecznych: Aby zachęcać lokalne organizacje społeczne do działania i rozwijać dostępność do tych działań dla ogółu mieszkańców niezbędna jest odpowiednia promocja. Potrzebne są bieżące działania promocyjne, jak i rozwijanie ogólnodostępnego, intuicyjnego systemu informacji w ramach realizacji e-usług.

3.7.2. Wspieranie inicjatyw i wydarzeń realizowanych przez lokalną społeczność: Powiat ma możliwość patronowania inicjatyw realizowanych przez lokalną społeczność. Ważne jest też prowadzenie wsparcia poprzez udostępnianie infrastruktury czy współorganizację niektórych wydarzeń.

- 3.7.3. **Wsparcie doradcze dla organizacji społecznych:** Aby organizacje społeczne mogły się rozwijać i wykorzystywać w pełni możliwości ich działania, należy realizować wsparcie doradcze wskazując możliwości jakie stoją przed organizacjami społecznymi i wspierając realizację przedsięwzięć od strony formalnej.
- 3.7.4. **Dążenie do partycypacji służącej aktywizacji społeczności lokalnej:** Działania partycypacyjne mogą być również formą aktywizacji społeczności lokalnej. Należy promować udział społeczności w działaniach realizowanych nie tylko przez Powiat, ale i w inicjatywach oddolnych czy prowadzonych przez inne JST lub instytucje.
4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu
- 4.1. Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych
- 4.1.1. **Zachowanie i promocja walorów historycznych z wykorzystaniem środków zewnętrznych:** W miarę możliwości, na inwestycje związane z ochroną i promocją zabytków. Istotne jest poszukiwanie kolejnych możliwości rozwoju wykorzystując środki zewnętrzne. Możliwe jest tu wsparcie zarówno rządowe i unijne, jak i współpraca z prywatnymi inwestorami.
- 4.1.2. **Realizacja działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jego jakości:** Nieustannie należy dążyć do ograniczania degradacji środowiska i poprawy jakości – szczególnie powietrza czy wód. W tym celu Powiat może promować odpowiednie prośrodowiskowe zachowania oraz informować mieszkańców o możliwościach stosowania w różnych obszarach rozwiązań ekologicznych.
- 4.1.3. **Opracowanie planu ochrony zabytków Powiatu Belchatowskiego:** Aby działania na rzecz ochrony i promocji walorów historycznych można było realizować w sposób optymalny konieczne jest opracowanie planu ochrony obiektów zabytkowych na terenie Powiatu.
- 4.1.4. **Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych:** Istotna jest partycypacja Powiatu przy realizacji działań na rzecz ochrony terenów przyrodniczych. Możliwe jest to poprzez wspieranie form ochrony, realizacje inwestycji ze szczególnym uwzględnieniem niwelowania wpływu tych działań na obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Ważna jest również promocja tych terenów i działania edukacyjne mające na celu uświadamianie mieszkańców i przyjezdnych o wadze zasobów przyrodniczych.
- 4.1.5. **Podnoszenie świadomości ekologicznej i kształcenie postaw proekologicznych:** Edukacja realizowana przez Powiat powinna dotyczyć również ogólnej świadomości wagi działań na rzecz ochrony środowiska. Należy w ramach wszystkich poziomów nauczania oraz poprzez inicjatywy pozaszkolne przekazywać wiedzę na temat postaw proekologicznych.
- 4.2. Wsparcie i promocja lokalnej turystyki

- 4.2.1. **Promocja turystyki krótkoterminowej w regionie – w tym agroturystyki:** Wraz z promocją walorów przyrodniczych i krajobrazowych Powiatu konieczne jest zapewnienie odpowiedniego dostępu i możliwości korzystania z tych zasobów. W tym celu wskazana jest promocja ekologicznej bazy noclegowej i rekreacyjnej. Szczególnie promowaną formą turystyki krótkoterminowej może być agroturystyka.
- 4.2.2. **Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego:** Zasoby terenów przyrodniczych dają możliwości realizacji aktywnych form wypoczynku. Ważne jest ich promowanie, co sprzyja budowaniu marki Powiatu, ale również idzie w parze z profilaktyką prozdrowotną.
- 4.2.3. **Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych:** W oparciu o istniejące zasoby, Powiat może promować już znane, jak i jeszcze nierozpowszechnione produkty turystyczne. Ważna jest też współpraca z Gminami oraz organizacjami społecznymi i instytucjami w celu wzmacniania lokalnych marek i odpowiedniej ich prezentacji.
- 4.3. Wspieranie i promocja rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego
- 4.3.1. **Promowanie rozwiązań innowacyjnych i ekologicznych w rolnictwie:** Rolnictwo ekologiczne stanowić może ważny zasób w powiązaniu z walorami przyrodniczymi i turystycznymi Powiatu. Konieczna jest realizacja działań, wydarzeń promujących tego rodzaju działalność rolniczą.
- 4.3.2. **Wsparcie doradcze i promocja lokalnych wytwórców ekologicznej żywności:** Aby rozwijała się sieć lokalnego eko-rolnictwa prowadzić należy odpowiednie doradztwo w tym zakresie, co zachęci nowe osoby do działania w tym zakresie i pozwoli zoptymalizować rozwój działających wytwórców.
- 4.3.3. **Realizacja wydarzeń promujących lokalne produkty i pozwalających na wymianę doświadczeń osób związanych z rolnictwem (targi, spotkania itp.):** Aby wspierać lokalną sieć wytwórców, Powiat może realizować lub zachęcać do organizacji na jego terenie różnego rodzaju wydarzeń, promujących lokalne produkty, a także takich dających szansę zapoznania się z branżowymi nowinkami, sprzętem, oraz do nawiązania kontaktów lokalnym wytwórcom. Ponadto należy umożliwiać dystrybucję i promocję lokalnych produktów w ramach innych wydarzeń realizowanych na terenie Powiatu (np. kulturalnych i sportowych).
- 4.3.4. **Inicjowanie działań usprawniających dystrybucję produktów rolnych w regionie:** Poprzez promocję i prowadzenie ogólnodostępnego systemu informacji o lokalnej sieci wytwórczej Powiat powinien ułatwiać nawiązywanie kontaktów i wspierać działania usprawniające dystrybucję produktów w regionie. W tym celu istotna może być również współpraca z przedsiębiorcami oraz z innymi JST.
- 4.4. Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)

- 4.4.1. **Rozwijanie współpracy i promowanie współpracy ponadregionalnej:** Wiele działań na rzecz rozwoju w Powiecie, leży w kompetencji innych JST. Dla zapewnienia optymalnej promocji zasobów i realizacji innych działań rozwojowych konieczna jest współpraca z gminami, sąsiednimi powiatami czy z samorządem wojewódzkim.
- 4.4.2. **Rozwijanie efektywnego, ponadlokalnego systemu informacji o wydarzeniach, atrakcjach, usługach publicznych w Powiecie:** System informacji w Powiecie, powinien być powiązany również z zewnętrznymi jednostkami, tak aby inicjatywy lokalne promowane były również poza Powiatem, ale również, żeby mieszkańcy mieli dogodny dostęp do wydarzeń, atrakcji i usług w regionie i poza nim. Istotne jest tu wykorzystanie możliwości rozwijanych platform e-usług – wieloplatformowych, intuicyjnych i ogólnodostępnych.
- 4.4.3. **Rozwijanie nowoczesnych kanałów komunikacji z mieszkańcami:** Analogiczne w oparciu o rozwój dostępności do e-usług, konieczne jest wprowadzanie i rozwijanie sprawnych, intuicyjnych kanałów wymiany informacji z mieszkańcami.
- 4.4.4. **Kampania promocyjno-informacyjna Powiatu w zakresie Sprawiedliwej Transformacji:** Ze względu na szczególne uwarunkowania dla Powiatu Bełchatowskiego wynikające z procesu Sprawiedliwej Transformacji – w szczególności możliwości z nimi związane z wygaszaniem elektrowni i kopalni może rodzić się wiele wątpliwości dotyczących przyszłości Powiatu w tym obszarze. Z tego względu niezbędne są szeroko zakrojone działania promocyjne i informacyjne, dające mieszkańcom wiedzę na temat przyszłych zmian i możliwości za nimi idących.
- 4.4.5. **Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów:** Aby maksymalizować szanse poprawy sytuacji gospodarczej, szczególnie w obliczu zmian w zakresie Sprawiedliwej Transformacji, konieczne są nieustanne i szeroko zakrojone działania promocyjne i podnoszące jakość usług z zakresu wsparcia biznesu. Wymagane jest działanie na rzecz podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu. Istotna będzie tu również współpraca z Gminami w Powiecie, z JST na wyższym szczeblu oraz z działającymi na miejscu i potencjalnymi inwestorami.

Spójność Strategii Powiatu ze strategiami na szczeblu wyższym

Kierunki rozwoju powiatu bełchatowskiego muszą być spójne z celami dokumentów planistycznych wyższego rzędu, krajowych oraz regionalnych (tj. na poziomie wojewódzkim). Co istotnie, niektóre z nich są w końcowej fazie przygotowania, dlatego niniejsza strategia odnosi się również do projektów nowych dokumentów. W Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego wyróżniono cztery cele strategiczne, do których przypisano cele operacyjne wraz z kierunkami działań:

- 1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji**
  - 1.1. Transformacja społeczna
  - 1.2. Transformacja gospodarcza
  - 1.3. Transformacja energetyczna
  - 1.4. Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji
- 2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Belchatowskiego**
  - 2.1. Poprawa standardu infrastruktury (sieciowej, komunikacyjne)
  - 2.2. Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
  - 2.3. Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)
- 3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców**
  - 3.1. Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego
  - 3.2. Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia
  - 3.3. Podnoszenie standardów usług publicznych świadczonych dla mieszkańców
  - 3.4. Wielopodmiotowe tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców
  - 3.5. Realizacja działań kulturalnych i sportowych
  - 3.6. Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców
  - 3.7. Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych, w tym NGO' (np. koła gospodyń wiejskich, OSP)
- 4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu**
  - 4.1. Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych
  - 4.2. Wsparcie i promocja lokalnej turystyki
  - 4.3. Wspieranie i promocja rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego
  - 4.4. Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)

Tabela 6: Zestaw zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Belchatowskiego z celami dokumentów wyższego rzędu; opracowanie własne

KRAJOWE WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY STRATEGICZNE	I									
	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)									
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (uchylona)									
	Strategia Zrównoważone Rozwoju Transportu do 2030 r.									
	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030									
	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+									
	Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego 2020									
	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Łódzkiego LORIS 2030									
	Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031									
	Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023									
CELE STRATEGICZNE	MACIERZ ZGODNOŚCI									
I	+	+		+	+		+			
II	+	+	+	+	+	+	+			+
III	+	+	+	+	+	+	+			+
IV	+	+		+	+		+	+		+

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Powiatu Belchatowskiego a strategie krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

została przyjęta przez Radę Ministrów w 2017 r. jako aktualizacja średniookresowej strategii, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Celem głównym dokumentu jest: „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”, który wspierają trzy cele szczegółowe podzielone na obszary i cele realizacji działań:

- Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.
  - Reindustrializacja - wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji;
  - Rozwój innowacyjnych firm - zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych;
  - Małe i średnie przedsiębiorstwa - przemiany strukturalne sektora MŚP (nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia);

- Kapitał dla rozwoju - trwale zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie przy większym wykorzystaniu środków krajowych;
  - Ekspansja zagraniczna – zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki, zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.
- Spójność społeczna – poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne;
  - Rozwój zrównoważony terytorialnie – zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
- Prawo w służbie obywatelom i gospodarce – uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli;
  - Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem – inkluzyjne i skuteczne instytucje publiczne (dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw);
  - E-państwo – cyfrowe państwo usługowe;
  - Finanse publiczne – stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne;
  - Efektywność wykorzystania środków UE – wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Tabela 7: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Belchatowskiego ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

	Strategia Rozwoju Powiatu Belchatowskiego			
	I	II	III	IV
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość operacyjną				
Reindustrializacja	3		4	3,4
Rozwój innowacyjny firm	3		4	4
Małe i średnie przedsiębiorstwa	3		4	4
Kapitał dla rozwoju	3		4	3,4
Ekspansja zagraniczna	3			3,4
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony				
Spójność społeczna	1	1,2	1,3,4,5,6,7	2,4
Rozwój zrównoważony terytorialnie	2			3
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu				
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce	2		3,6,7	4

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem	2		3,4,6,7	3,4
E-państwo			3,6	4
Finanse publiczne	3	3		
Efektywność wykorzystania środków UE	3			

Źródło: Opracowanie własne

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przyjęta przez Radę Ministrów, uchylona 13 grudnia 2011 r. Była istotnym dokumentem szczebla krajowego w zakresie zagospodarowania przestrzennego. W przyszłości dokument zostanie zastąpiony przez koncepcję rozwoju kraju.

Tabela 8: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności			4	3,4
Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez m.in. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	1,2, 3	1,2	4,6, 7	2,3, 4
Poprawa dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej		1		
Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.	2	2,3	1	1,3, 4
Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego.	1	1,3	1	1,3, 4
Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, m.in. poprzez budowę zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.			6,7	4

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. przyjęta przez Radę Ministrów 24 września 2019 r., gdzie jako główny cel krajowej polityki transportowej wskazano zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego.

Tabela 9: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce	1	1		
Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym	1	1		
Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności		1		
Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów		1		
Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko		1	1	
Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe	4	1		

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego a strategie regionalne

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+ przyjęty przez Sejmik Województwa Łódzkiego 28 sierpnia 2018 r., w którym jako wizję do 2030 r. określono „Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia”.

Tabela 10: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Region spójny, o zrównoważonym systemie osadniczym		1		
Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej		1	1	
Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej		1		
Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	3	2		1
Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym		2	5	1,2,4
Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej		2	5	1,2,4
Region o krajobrazie wysokiej jakości		2		1,2,4
Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego				

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwojowy na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego				

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest najważniejszym dokumentem planistycznym samorządu województwa, została przyjęta Uchwałą Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 maja 2021 r.

Tabela 11: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z projektem Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego	2		4	4
Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego	1		4,6,7	4
Wsparcie rozwoju MŚP	2			4
Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności				3
Rozwój kapitału społecznego				
Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1		2,4,6,7	4
Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	1		4,6,7	4
Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	2,3	3	1	1,3
Ochrona i kształtowanie krajobrazu	2,3	3		1,2,3
Zwiększenie dostępności transportowej		1	1	
Nowoczesna energetyka w województwie	3	3	1	1,3,4
Racjonalizacja gospodarki odpadami				
Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	3	1	3	4

Źródło: Opracowanie własne

Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego spełniający kryteria warunku *ex ante* dla celu tematycznego 7 do RPO WŁ na lata 2014-2020. W dniu 5 lipca 2016 r. Zarząd Województwa Łódzkiego przyjął Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego spełniający kryteria warunku *ex ante* dla celu tematycznego 7 do RPO WŁ na lata 2014-2020. Przygotowywana jest aktualizacja tego dokumentu na lata 2021-2027: Regionalny Plan

Transportowy Województwa Łódzkiego dla realizacji warunku podstawowego Celu Polityki 3 (w zakresie transportu) w perspektywie finansowej 2021-2027.

Tabela 12: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z planem Regionalnego Planu Transportowego Województwa Łódzkiego dla realizacji warunku podstawowego Celu Polityki 3 (w zakresie transportu) w perspektywie finansowej 2021-2027

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Budowa nowoczesnej i zintegrowanej sieci transportowej zwiększającej dostępność i atrakcyjność województwa		1		
Wzrost popytu na multimodalny transport pasażerski i ekologizacja transportu w regionie		1	1	
Poprawa bezpieczeństwa systemu transportowego		1		
Podniesienie efektywności zarządzania i organizacji systemu transportowego regionu		1		

Źródło: Opracowanie własne

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030

Tabela 13: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z projektem Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030.

	Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego			
	I	II	III	IV
Zbudowanie przewag konkurencyjnych – lokomotywy rozwoju gospodarczego, które będą wyróżnikiem regionu	2	1	4	3
Wykorzystanie wewnętrznych potencjałów regionu dla poprawy innowacyjności gospodarki	2		4	3
Poprawa zarządzania innowacjami w regionie	2		4	3,4

Źródło: Opracowanie własne

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031 (projekt) stanowi aktualizację Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028 przyjętego Uchwałą Nr XL/502/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 20 czerwca 2016 r. Zarówno Plan, jak i jego aktualizacja, zawiera kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, zbierania i transportu odpadów, recyklingu i przygotowania do ponownego użycia oraz metod ograniczania składowania.

Tabela 14: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego z projektem Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031

	Strategia Rozwoju Powiatu Belchatowskiego			
	I	II	III	IV
Zmniejszenie ilości powstających odpadów				
Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi				4
Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami				
Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie				
Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia				
Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych				1,4
Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi				

Źródło: Opracowanie własne

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020 - 2023

Przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego NR XXI/352/20 z dnia 23 grudnia 2020 r.

Tabela 15: Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Belchatowskiego z Wojewódzkim programem opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023

	Strategia Rozwoju Powiatu Belchatowskiego			
	I	II	III	IV
Atrakcyjność krajobrazu kulturowego		2	5,6,7	1,2,4
Zintegrowany system zarządzania dziedzictwem kulturowym		2	5,6,7	1,2,4
Tożsamość wielokulturowa regionu		2	5,6,7	1,2,4

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja i monitoring realizacji strategii w oparciu o dedykowany system wdrażania

System wdrażania

System wdrażania Strategii w sposób bezpośredni łączy się z procesem zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym, który możemy scharakteryzować jako proces

pozyskiwania, przetwarzania i generowania informacji przez władze Powiatu, którego końcowym efektem są ich własne decyzje oraz decyzje podmiotów od nich niezależnych, skutkujące rozwojem właściwego im układu lokalnego w długim okresie.

Zarządzanie procesem wdrożeniowym będzie niczym innym jak procesem zarządzania projektowego, w którym kluczowe elementy takie jak: integracja zasobów, kompetencje realizatorów, metody zarządzania kapitałem ludzkim i poszczególnymi działaniami oraz wykorzystanie narzędzi wsparcia informatycznego (opracowane jako dodatkowe narzędzie do wykorzystania na etapie realizacji i monitoringu), wpłynię na skuteczność osiągnięcia założonych celów strategicznych i operacyjnych. W celu wypracowania optymalnego systemu wdrażania zdecydowano się włączyć w zaplanowany model nurt organizacji i zarządzania oparty na stosunkach międzyludzkich (nazywany również szkołą behawioralną). Podstawowe założenia jakie wykorzystano do przyjętego systemu wdrażania:

- Należy zaspokajać potrzeby społeczne pracowników Starostwa i jednostek podległych, a w szczególności potrzeby przynależności i uznania;
- Należy zwiększać satysfakcję pracowników poprzez pielęgnowanie stosunków nieformalnych;
- Wysokie morale i wysoki poziom zadowolenia pracowników można osiągnąć dzięki stosowaniu określonych technik zarządzania, których wspólną cechą jest okazywanie życzliwego zainteresowania sprawami podwładnych;
- Należy kłaść nacisk na dobrą atmosferę w pracy i zespole, która może być źródłem poprawy wydajności i wysokiej efektywności pracy;
- Ramy proceduralne procesu wdrażania są na równi istotne jak obszar relacji i zaspokajania potrzeb zespołu pracowniczego;
- Istotną wartością jest otwartość zespołu ludzkiego, która będzie pomocna zwłaszcza w sytuacji pojawienia się okoliczności problemowych na etapie wdrażania Strategii;
- Efektywność, wiarygodność i komunikacja - będą stanowiły bazę do działania multidyscyplinarnych, otwartych zespołów realizujących poszczególne działania zaplanowane w Strategii i Programie Rozwoju Lokalnego.

Powyższy nurt zarządzania zdecydowano połączyć się z uniwersalną metodą, przydatną do realizacji zadań projektowych, mianowicie Zarządzaniem Cyklem Projektu (Project Cycle Management - PCM).

Opracowanie Strategii Rozwoju, samo z siebie nie zapewni rozwoju Powiatu, nie gwarantuje także sukcesu jednostki jako organizacji. Powiat Bełchatowski nie może pozwolić sobie na brak profesjonalnego podejścia do procesu wdrażania, które będzie złożonym procesem zarządzania poszczególnymi działaniami – „mikro projektami”. W celu uniknięcia podejmowania ad hoc działań adaptacyjnych do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i realizacji przedsięwzięć w sposób doraźny i niesystemowy, czego skutkiem mogłoby być obniżenie poziomu skuteczności realizowanych zamierzeń oraz ograniczenie kreowanego przez Powiat efektu synergicznego, konieczne staje się wprowadzenie instrumentów planistycznych, analitycznych i kontrolnych, a odpowiedni podział pracy, będzie stanowił kolejny niezwykle istotny element w procesie decyzyjnym wdrażania Strategii.

Opis systemu wdrażania Strategii oraz procedura jego modyfikacji

W Strategii stworzony został określony zbiór celów strategicznych do osiągnięcia. W wyniku działań operacyjnych, otwartych na współpracę i komunikację zespołów zadaniowych, podstawą będzie uwypuklenie ich inicjatywy przy uwzględnieniu kierowniczej, aczkolwiek partnerskiej roli Zarządu Powiatu. Podmiotem odpowiedzialnym za określanie i osiąganie celów Strategii będzie Starosta Powiatu wykonujący swoje obowiązki przy pomocy podległych komórek organizacyjnych oraz instytucji i jednostek podległych. Pełni on rolę głównego koordynatora i organizatora procesu realizacji Strategii. W procesie tym występuje jako podmiot odpowiedzialny za inicjowanie większości zaplanowanych działań.

Przy pomocy powołanego Zespołu zadaniowego ds. wdrażania Strategii, który będzie koordynował, inspirował i motywował do przestrzegania harmonogramów, ale także określonych postaw i zachowań ze strony różnych podmiotów oraz organizacji gospodarczych i społecznych na rzecz realizacji celów zapisanych w Strategii.

Strategia będzie realizowana w oparciu o ramy instytucjonalne stworzone przez Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 1998 r. nr 91, poz. 578) oraz w oparciu o zasady:

- Zasadę zrównoważonego rozwoju - rozumianą jako trwałą poprawę poziomu życia mieszkańców Powiatu w wyniku rozwoju lokalnego osiąganego w dłuższej perspektywie czasu z zachowaniem równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej;
- Zasadę pomocniczości (subsydiarności) - rozumianą jako zachowanie autonomii i partnerstwa w relacjach pomiędzy strukturami samorządowymi lokalnymi i pozarządowymi a administracją państwową oraz jako możliwość realizacji jedynie tych przedsięwzięć, które mogą być realizowane lokalnie;
- Zasadę spójności - rozumianą jako zachowanie korelacji podejmowanych działań z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla w tym unijnymi;
- Zasadę partnerstwa - przyjęte w Strategii działania będą realizowane przez Powiat Bełchatowski przy pośrednim i bezpośrednim udziale innych podmiotów przy zachowaniu efektywności wydatkowania środków publicznych i skuteczności osiągania zamierzonych celów;
- Zasadę koncentracji - rozumianą jako koncentrację wysiłków jednostek zaangażowanych w realizację Strategii na osiągnięciu zamierzonych celów strategicznych i operacyjnych;
- Zasadę otwartości - Strategia będzie realizowana w dynamicznie zmieniającym się środowisku, systematyczny proces ewaluacji będzie umożliwiał korygowanie działań w celu zwiększenia efektywności końcowej;
- Zasadę dostępności - rozumianą jako wdrażanie standardów dostępności zgodnie z założeniami Programu Dostępność Plus 2018-2025.

Składowe elementy dwóch faz: wdrażanie i zamykanie procesu realizacji Strategii zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 16: Główne elementy fazy wdrażania Strategii

Wyszczególnienie głównych elementów fazy wdrażania Strategii	
1	Wskazanie kompetentnego lidera/kierownika Zespołu zadaniowego ds. wdrażania Strategii
2	Wypracowanie zakresów obowiązków dla członków zespołu
3	Ustalenie struktury organizacyjnej przedsięwzięcia
4	Posiadanie jasno wytyczonych celów
5	Ustalenie reguł i procedur komunikowania się w zespole
6	Przyjęcie zasady obiegu i archiwizowania dokumentacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu, MGiP, Warszawa, 2004

Tabela 17: Główne elementy fazy zamykania procesu wdrażania Strategii

Wyszczególnienie głównych elementów fazy zamykania procesu wdrażania Strategii	
1	Przeprowadzenie odbiorów realizowanych zadań
2	Dokonywanie działań korygujących
3	Przekazywanie produktów i rezultatów projektu podmiotom odpowiedzialnym za zapewnienie ich utrzymania
4	Wykonywanie działań związanych z zamykaniem Strategii: ocena rezultatów, przygotowanie sprawozdań, archiwizacja dokumentacji
5	Ewaluacja procesu wdrażania Strategii
6	Rozwiązanie zespołu zadaniowego ds. wdrażania Strategii (opcjonalnie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu, MGiP, Warszawa, 2004

Planowana struktura zarządzania będzie zgodna ze standardami PMI. Przyjęto: poziom sterujący, który będzie wyznaczał Starosta Powiatu (powołanie Komitetu Sterującego w zależności od potrzeb), poziom zarządczy (lider/kierownik Zespołu zadaniowego ds. wdrażania, asystenci, specjaliści w tym zewn.) a także wykonawczy (personel realizujący zadania, zaangażowani wykonawcy). Zespół zadaniowy będzie dbał o bliską współpracę z zaangażowanymi podmiotami, będzie reagował na zmiany w otoczeniu, korzystanie

z narzędzi informatycznych wspomagających proces wdrażania. Zaplanowano cykliczne spotkania Zespołu i Zarządu Powiatu (średnio 1 raz na kwartał), podczas których omawiane będą najważniejsze sprawy dotyczące realizacji działań, w tym m.in. stopień osiągnięcia wskaźników, problemy i ryzyka, postęp w realizacji harmonogramów rzeczowo-finansowych, przepływy i zabezpieczenie finansów. Spotkania będą główną platformą, gdzie na podstawie analizy postępów w realizacji Strategii (weryfikacja danych bieżących z systemu monitorowania), analizy bieżących zdarzeń wdrożeniowych, weryfikacji aktualnych ryzyk w realizacji, będą przygotowywane rekomendacje w zakresie konieczności modyfikacji, podejmowania kolejnych kroków i inne wnioski i spostrzeżenia przedkładane Staroście Zarząd Powiatu we współpracy ze służbami finansowymi, prawno-administracyjnymi, poszczególnymi liderami działań (w tym zarządzającymi podległymi jednostkami), przy udziale procesu konsultacji społecznych (o ile będzie to uzasadnione) będą wnikliwie analizować zaistniałe okoliczności i na tej podstawie wypracowywać formalne wnioski do ewentualnych donatorów w zakresie konieczności wprowadzania ewentualnych modyfikacji w realizowane przedsięwzięcia (głównie projekty realizowane ze środków zewnętrznych). Ewentualne zmiany i korekty w działaniach nie będą wiązały się z koniecznością modyfikacji Strategii w czasie jej realizacji.

Zespół będzie także analizował możliwości poprawy swojej wydajności, a następnie dostrajał i dostosowywał swoje działania do wyciągniętych wniosków. Decyzje będą podejmowane większością głosów, w przypadku braku porozumienia głos decydujący będzie miał Starosta.

System monitoringu i ewaluacja Strategii

Planowana realizacja planów strategicznych Powiatu stała się determinantem do stworzenia zinstytucjonalizowanego systemu monitorowania, który będzie zdolny do obsługi działań, ale także do stałego wykorzystywania. System monitorowania jest kompletny, kompleksowy i rzetelny. Obejmuje wszystkie wymiary monitorowania i opiera się na adekwatnych dla Strategii i zaplanowanych w niej działaniach wskaźnikach.

Monitorowanie i ewaluacja Strategii będą jednym z elementów procesów zarządzania strategicznego. Będzie to badanie postępu realizacji jej wdrażania. Planuje się systematyczne obserwowanie zmian jakościowych i ilościowych wskaźników określonych w Strategii. Jest to warunek konieczny przy aktywnej realizacji polityki rozwoju samorządu.

Podstawą skutecznego wdrażania jest możliwość reagowania na pojawiające się problemy w osiągnięciu założonych rezultatów. Wymaga to z jednej strony zbudowania sprawnego systemu monitorowania, pozwalającego na bieżącą ocenę postępów prowadzonych działań, z drugiej zaś - systemu obiektywnej oceny efektów realizowanych działań. Sprawnie działający system monitorowania pozwoli wprowadzać stosowne korekty w przypadku, gdy postęp realizacji odbiega od założonego, można reagować na zmiany sytuacji w bezpośrednim otoczeniu oraz przedstawiać Zarządowi Powiatu i ogółowi społeczeństwa informację dotyczącą

wykorzystania publicznych środków finansowych przeznaczonych na realizację polityki rozwoju samorządu.

Skutecznie działający monitoring pozwala na prawidłowe wykorzystanie środków finansowych kierowanych na poszczególne działania i projekty, co ma istotne znaczenie w sytuacji wykorzystywania środków zewnętrznych pochodzących z różnych zewnętrznych źródeł.

Monitorowanie będzie obejmować takie działania jak:

- Systematyczne zbieranie danych liczbowych dotyczących realizacji celów strategicznych i operacyjnych, przeprowadzenie analiz porównawczych i tematycznych;
- Przygotowanie cyklicznych raportów (nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, z czego pierwszy nie później niż do 31.12.2022 r.) ukazujących stopień realizacji Strategii;
- Ocena osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań;
- Ocena rozbieżności między przyjętymi celami, działaniami a osiągniętymi rezultatami;
- Analiza przyczyn rozbieżności oraz identyfikacja obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych;
- Wydawanie rekomendacji odnośnie do zmian (aktualizacji) przyjętych działań.

Przedmiotem monitorowania będą wszystkie procesy składające się na realizowane przedsięwzięcia. W szerszym rozumieniu, system monitorowania obejmie również następujące elementy:

- Sytuację społeczno-gospodarczą, w tym uwarunkowania wpływające na politykę rozwoju samorządu;
- Sytuację wewnątrz organizacji, przemiany, zachodzące procesy, potencjały i deficyty;
- Realizację obszarów kluczowych i celów strategicznych określonych w Strategii;
- Realizację konkretnych działań.

Zakres systemu monitorowania Strategii nie powinien być zbyt obszerny. Odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Strategii będzie Starosta Bełchatowski, który zadanie wykonywał będzie za pośrednictwem Zespołu ds. wdrażania Strategii i Programu Rozwoju Lokalnego, w którym zostaną wskazane osoby, do prowadzenia bieżącego monitoringu, gromadzenia danych i informacji, współpracy z poszczególnymi komórkami organizacyjnymi i realizatorami działań i projektów (jednostkami podległymi, innymi partnerami). W procesie monitorowania uczestniczyć będzie także Rada Powiatu jako organ stanowiący i kontrolny, do którego kompetencji należeć będzie: przyjmowanie sprawozdań ze stanu realizacji Strategii i Programu Rozwoju Lokalnego, ocena efektywności i skuteczności realizacji, wydawanie rekomendacji odnośnie do zmian, aktualizacji, nowych kierunków, ewentualnie wskazywanie rodzaju/kierunku podejmowanych działań zaradczych w przypadku rozbieżności osiągniętych a planowanych rezultatów.

Wyżej opisany system monitorowania oraz raportowania służyć będzie kontrolowaniu postępów realizacji Strategii. Ma zapewnić zgodność realizacji Strategii z uprzednio przyjętymi założeniami, w szczególności poprzez dbałość o realizację zamierzonych celów strategicznych. Istotnym zadaniem tak zaprojektowanego systemu monitorowania będzie również identyfikacja ewentualnych problemów, jakie mogą wystąpić w trakcie realizacji Strategii oraz odpowiednio wczesne reagowanie na występujące trudności poprzez podjęcie stosownych działań zaradczych lub naprawczych.

Plan monitoringu (wskaźniki, źródła danych, narzędzia, odpowiedzialność, metodologia)

Przyjęcie hierarchicznej struktury celów (cele strategiczne – cele operacyjne), działań z przypisanymi im wskaźnikami, charakteryzuje się wieloma zaletami. Po pierwsze, w podstawowym polu widzenia realizatora Strategii, pozostaną te najważniejsze, przez co łatwiej będzie zarządzać zarówno etapem wdrażania jak i polityką rozwoju samorządu. Wyraźnie artykułując określoną grupę celów, władze samorządowe mają stałą możliwość oceny wszelkich własnych działań pod kątem ich zgodności ze Strategią. Plan monitoringu nabiera istotności, albowiem w miarę upływu czasu i prawdopodobnego następowania zmian uwarunkowań rozwojowych Powiatu, realizatorzy działań, będą mieć możliwość takiego ich korygowania, aby wyznaczone cele strategiczne były dalej osiągalne i osiągnane. Wnikliwy i bieżący monitoring, analiza struktury celów, wskaźników itd. daje władzom możliwość skutecznej reakcji. Ponadto, wyodrębnienie celów strategicznych pozwala na prowadzenie precyzyjnego monitoringu Strategii, poprzez przypisanie zespołu wskaźników. Taki oparty na celach strategicznych monitoring pozwala na ocenę skuteczności i efektywności poszczególnych działań, a także na ich korektę w trakcie realizacji. W realizację działań monitoringowych zostaną zaangażowani wszyscy realizujący założenia Strategii, szczególnie komórki organizacyjne odpowiedzialne za poszczególne kierunki działań oraz Zespół ds. wdrażania Strategii. Poziom odpowiedzialności zostanie ustalony i zatwierdzony przed przystąpieniem do działań wdrożeniowych.

Z uwagi na fakt, iż odsetek wskaźników oddziaływania zaplanowanych do osiągnięcia w Strategii Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2015-2020, negatywnych (nie osiągniętych) i niemożliwych do zmonitorowania, jak wskazała ewaluacja w/w dokumentu przeprowadzona na etapie opracowywania niniejszej Strategii, wyniósł aż 70,43% (średnia uwzględniająca zakładany w 2015 r. stan docelowy w odniesieniu do ich aktualnej (2019/2020) wartości, liczona na podstawie wyników monitorowania trzech celów strategicznych), zdecydowano się na odstępstwo od wypracowywania sztywnej metodologii wyliczania wskaźników i prognozowania ich wartości w kolejnym okresie. Wskazanie odgórne wartości wskaźników w oderwaniu od rezultatów i produktów jakie osiągnięto w ramach realizacji poprzedniego dokumentu strategicznego byłoby dla Powiatu niekorzystne i mogło prowadzić do poważnych rozbieżności. W zamian, rekomenduje się opracowanie listy wskaźników adekwatnych do celów i kierunków działań, które będzie można monitorować w oparciu o bieżące wartości, m.in. na poziomie konkretnych projektów realizowanych w ramach np.

Programu Rozwoju Lokalnego. Przykładowe narzędzia pomocne w metodologii określania wskaźników bazowych i docelowych, oraz możliwe do wykorzystania w procesie ewaluacji, stanowią Załączniki nr. 1, 2, 3, 4 i 5 do Strategii Rozwoju.

Do głównych kryteriów mogących stanowić podstawę do przeprowadzenia ewaluacji zaliczymy m.in.:

- Ocenę adekwatności celów strategicznych i metod ich wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w strategii;
- Ocenę stopnia realizacji założonych celów Strategii, skuteczność użytych metod wdrażania;
- Ocenę relacji między nakładami, kosztami, zasobami a osiągniętymi celami;
- Ocenę całości rzeczywistych efektów Strategii (planowanych oraz nieplanowanych) odnoszących się do wyjściowej sytuacji oraz wyzwań społeczno-ekonomicznych;
- Ocenę ciągłości efektów w perspektywie średnio i długookresowej;

Zawartość merytoryczna raportu ewaluacyjnego może składać się z następujących elementów:

- Zbiorczego zestawienia realizacji poszczególnych działań wskazanych w Strategii.
- Aktualnego zestawienia wskaźników oddziaływania sporządzonego w oparciu o dane statystyczne Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, dane Starostwa Powiatowego, dane z Centralnego Systemu Teleinformatycznego oraz innych urzędów i jednostek publicznych. Opis uwzględniać może stan początkowy wskaźników oraz ich aktualną wartość.
- Badania jakościowego przeprowadzonego w formie konsultacji społecznych.

Wypracowane w wyniku ewaluacji rekomendacje można podzielić na rekomendacje dotyczące:

- a) obszaru metodologiczno-merytorycznego kolejnych opracowań planistycznych i strategicznych Powiatu

oraz

- b) rekomendacje wynikające z badań jakościowych, do rozważenia pod kątem ich ujęcia w procesie wdrażania Strategii bądź w celach i działaniach przedstawionych w kolejnym okresie strategicznego planowania.

Tabela 18: Zestawienie wskaźników (matryca logiczna) monitorowania przypisanych do poszczególnych Celów Strategicznych, Operacyjnych i Kierunków Działania

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działania	Wskaźniki (jednostka miary)
1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej transformacji	1.1 Transformacja społeczna	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poszukiwanie partnerów wspierających uruchamianie nowych zawodów 2) Przygotowywanie narzędzi do działań wspierających transformację społeczną w oparciu o zasoby Powiatu (w tym instytucje) 3) Wprowadzenie inicjatyw dialogu społecznego 4) Uruchamianie lokalnych centrów transformacji 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zawiązanych partnerstw wspierających uruchamianie nowych zawodów (szt.) 2) Liczba narzędzi przygotowanych w celu wspierania transformacji społecznej (szt.) 3) Liczba inicjatyw dialogu społecznego (szt.) 4) Liczba powstałych lokalnych centrów transformacji (szt.) 5) Liczba projektów aplikacyjnych złożona w obszarze transformacji społecznej (szt.) 6) Wartość pozyskanych środków pochodzących z zewnętrznych źródeł z przeznaczeniem na transformację społeczną (zł)
	1.2 Transformacja gospodarcza	<ol style="list-style-type: none"> 1) Uruchamianie inicjatyw międzysektorowych w tym powiązań klastrowych np.: biogospodarki, big data, AI 2) Podejmowanie działań mających na celu łączenie przedsiębiorców i środowisk naukowych (w tym tworzenie centrów badawczo-rozwojowych) 3) Działania promujące uruchamianie inicjatyw wynikających z Mapy Drogowej GOZ 4) Stworzenie wspólnej dla całego Powiatu oferty inwestycyjnej w tym skatalogowanie i promocja terenów inwestycyjnych we współpracy z Gminami oraz instytucjami otoczenia biznesu 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba inicjatyw międzysektorowych i powiązań klastrowych (szt.) 2) Liczba zawartych porozumień o współpracy bądź innych form łączenia przedsiębiorców i środowisk naukowych (szt.) 3) Liczba stworzonych centrów badawczo-rozwojowych (szt.) 4) Liczba działań promujących uruchamianie inicjatyw wynikających z Mapy Drogowej GOZ (szt.) 5) Liczba ofert inwestycyjnych Powiatu (szt.) 6) Inwentaryzacja terenów inwestycyjnych w Powiecie (ha). 7) Liczba działań promocyjnych podejmowanych wspólnie z gminami oraz instytucjami otoczenia biznesu w obszarze oferty inwestycyjnej Powiatu (szt.) 8) Liczba projektów aplikacyjnych złożona w obszarze transformacji gospodarczej (szt.) 9) Wartość pozyskanych środków pochodzących z zewnętrznych źródeł z przeznaczeniem na transformację gospodarczą (zł)
	1.3 Transformacja energetyczna	<ol style="list-style-type: none"> 1) Koordynacja współpracy z zakresu wspólnej realizacji działań 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba skoordynowanych działań z zakresu wspólnej realizacji inicjatyw związanych z transformacją energetyczną (szt.)

		<p>związanych z transformacją energetyczną</p> <p>2) Opracowanie strategicznych scenariuszy rozwoju Powiatu w obliczu nadchodzących przemian energetycznych</p>	<p>2) Liczba strategicznych scenariuszy rozwoju Powiatu w obliczu nadchodzących przemian energetycznych (szt.)</p> <p>3) Liczba projektów aplikacyjnych złożona w obszarze transformacji energetycznej (szt.)</p> <p>4) Wartość pozyskanych środków pochodzących z zewnętrznych źródeł z przeznaczeniem na transformację energetyczną (zł)</p>
	1.4 Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji	<p>1) Opracowanie planu działań w obszarze transformacji energetycznej i ich realizacja</p> <p>2) Pozyskiwanie środków</p> <p>3) Stworzenie systemu informacji dla przedsiębiorców w zakresie możliwości finansowania i realizacji projektów</p>	<p>1) Liczba opracowanych planów działań w obszarze transformacji energetycznej (szt.).</p> <p>2) Liczba działań zrealizowanych w obszarze transformacji energetycznej (szt.).</p> <p>3) Liczba projektów aplikacyjnych złożona do Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (szt.)</p> <p>4) Wartość pozyskanych środków pochodzących z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (zł)</p> <p>5) Liczba systemów informacji dla przedsiębiorców w zakresie możliwości finansowania i realizacji projektów (szt.)</p>
2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Bełchatowskiego	2.1 Poprawa standardu infrastruktury (sieciowej, komunikacyjnej)	<p>1) Poprawa jakości stanu dróg powiatowych</p> <p>2) Tworzenie i rozwój ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w celu poprawy bezpieczeństwa (w tym sieci dróg rowerowych i ciągów pieszych)</p> <p>3) Poprawa standardów i rozwijanie infrastruktury transportu publicznego (we współpracy z JST)</p> <p>4) Wsparcie rozwoju infrastruktury sieciowej na terenach w zasobach Powiatu</p> <p>5) Działania upraszczające procedury realizacji przyłączy energetycznych</p>	<p>1) Liczba realizowanych projektów dotyczących modernizacji infrastruktury drogowej (szt.)</p> <p>2) Długość zmodernizowanych dróg powiatowych (km).</p> <p>3) Długość dróg powiatowych ogółem (km)</p> <p>4) Drogi publiczne o twardej nawierzchni (powiatowe i gminne) na 100 km² (km)</p> <p>5) Liczba zadań/projektów realizowanych w zakresie infrastruktury i usprawnień funkcjonowania transportu publicznego (szt.)</p> <p>6) Liczba projektów realizowanych ze środków zewn. w zakresie infrastruktury ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo- rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (szt.)</p>

			7) Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. km ² (km)
	2.2 Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój infrastruktury towarzyszącej szlakom turystycznym i drogom rowerowym 2) Dążenie do wprowadzenia spójnego systemu oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Powiatu 3) Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej i stanowiącej „wizytówki” regionu 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zadań zrealizowanych w zakresie rozwoju infrastruktury towarzyszącej szlakom turystycznym i drogom rowerowym (szt.) 2) Liczba systemów spójnego oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Powiatu (szt.). 3) Liczba działań podejmowanych w zakresie ochrony, promocji oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej i stanowiącej „wizytówki” regionu (szt.) 4) Liczba projektów aplikacyjnych złożona w obszarze rozwijania infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (szt.) 5) Wartość pozyskanych środków pochodzących z zewnętrznych źródeł z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (zł)
	2.3 Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Promocja możliwości stosowania odnawialnych źródeł energii 2) Działania edukacyjne w zakresie OZE 3) Wdrażanie rozwiązań opartych na OZE w funkcjonowaniu starostwa powiatowego oraz jednostek podległych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba działań promocyjnych w zakresie możliwości stosowania odnawialnych źródeł energii (szt.) 2) Liczba uczestników działań edukacyjnych w zakresie OZE (os.) 3) Liczba rozwiązań opartych na OZE wdrożonych w starostwie powiatowym oraz jednostkach podległych (szt.) 4) Wartość inwestycji w OZE realizowanych w budynkach użyteczności publicznej podległych Powiatowi (zł) 5) Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych na wykorzystanie OZE w budynkach administracji publicznej podległych Powiatowi (szt.)

3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców	3.1 Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1) Dążenie do osiągnięcia niskoemisyjności poprzez wymianę taboru autobusowego w zasobach Powiatu 2) Realizacja dofinansowań lokalnych kursów autobusowych na terenie Powiatu 3) Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury kolejowej i realizacji nowych połączeń 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba projektów zrealizowanych w zakresie wymiany na niskoemisyjny tabor autobusowego pozostającego w zasobach Powiatu (szt.). 2) Wartość dofinansowania przeznaczonego na lokalne kursy autobusowe na terenie Powiatu (zł). 3) Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju infrastruktury kolejowej i realizacji nowych połączeń (szt.)
	3.2 Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia	<ol style="list-style-type: none"> 1) Podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych 2) Podnoszenie kwalifikacji i zwiększenie zasobów kadry medycznej 3) Rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej 4) Określenie godzin pracy ogólnodostępnych aptek na terenie Powiatu 5) Udostępnienie informacji o programach profilaktyki zdrowotnej realizowanych na terenie województwa łódzkiego 6) Współpraca z organizacjami społecznymi w tym NGO w zakresie ochrony i promocji zdrowia 7) Opiniowanie projektów aktualizacji Wojewódzkiego Planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba projektów/zadań realizowanych w zakresie podnoszenia kwalifikacji lub zwiększania zasobów kadry medycznej w Powiecie (szt.) 2) Liczba programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia realizowanych przez placówki medyczne na terenie Powiatu (szt.) 3) Liczba działań podejmowanych wspólnie z organizacjami społecznymi w tym NGO w zakresie ochrony i promocji zdrowia (szt.) 4) Liczba uwag złożonych w ramach opiniowania projektów aktualizacji Wojewódzkiego Planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego.
	3.3 Podnoszenie standardów usług publicznych świadczonych dla mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Usprawnianie systemu wymiany informacji między wydziałami, jednostkami podległymi i mieszkańcami 2) Podnoszenie kompetencji pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych 3) Rozwój infrastruktury ogólnodostępnej w obiektach w zasobach Powiatu i jednostek podległych (dostęp do sieci szybkiego 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w zakresie rozwiązań smart (inteligentnych) w infrastrukturze publicznej (szt.) 2) Liczba punktów publicznego dostępu do bezprzewodowego Internetu (szt.) 3) Liczba projektów związanych z informatyzacją Starostwa Powiatowego i podległych jednostek organizacyjnych (szt.)

		<p>Internetu, stanowiska do korzystania z Internetu)</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) Realizacja systemu e-usług dla mieszkańców w oparciu o rozwijaną infrastrukturę 5) Poprawa dostępności do instytucji pomocy społecznej dla wszystkich mieszkańców 6) Poprawa dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wdrożenie standardów w tym zakresie 	<ol style="list-style-type: none"> 4) Liczba wdrożonych e-usług w Starostwie Powiatowym i jednostkach podległych (szt.) 5) Liczba usług świadczonych drogą elektroniczną przez Starostwo Powiatowe i jednostki podległe (szt.) 6) Liczba pracowników samorządowych biorących udział w szkoleniach z zakresu wdrażania e-usług (os.) 7) Liczba pracowników Starostwa i jednostek organizacyjnych biorących udział w szkoleniach, kursach, podnoszących kompetencje zawodowe (os.) 8) Wartość środków finansowych poniesionych na podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych (zł) 9) Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych stwarzających miejsca opieki i oferujących pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem (m.in. starszym, samotnym, schorowanym) (szt)
	<p>3.4 Wielopodmiotowe tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie realizacji potrzeb rynku pracy (bieżących i zawodów przyszłości) 2) Aktualizowanie oferty edukacyjnej o kierunki i obszary innowacyjne, 3) Realizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje i stymulujących rozwój mieszkańców 4) Edukacja młodzieży z zakresu przedsiębiorczości 5) Podnoszenie standardów usług edukacyjnych świadczonych w szkołach 6) Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba projektów ze środków zewnętrznych realizowanych na rzecz poprawy jakości nauczania w szkołach, których organem prowadzącym jest Powiat (szt.) 2) Liczba szkoleń skierowanych do kadry pedagogicznej zaangażowanej w kształcenie w szkołach, których organem prowadzącym jest Powiat (szt.) 3) Liczba zawartych porozumień o współpracy z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami społecznymi w celu poszerzenia oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy (szt.) 4) Liczba kursów i zajęć dodatkowych skierowanych do mieszkańców Powiatu (szt.) 5) Liczba uczestników zajęć z zakresu przedsiębiorczości (os.) 6) Nakłady finansowe poniesione na rozwój sieci urządzeń sportowych w Powiecie (zł)

			<p>7) Liczba projektów/inicjatyw dotyczących rozwoju infrastruktury sportowej przy obiektach użyteczności publicznej (szt.)</p> <p>8) Długość sieci szlaków turystycznych na terenie Powiatu (km)</p> <p>9) Liczba zadań realizowanych w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych (szt.)</p> <p>10) Liczba projektów realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w zakresie przygotowania miejsc do organizacji wydarzeń kulturalnych ogólnodostępnych dla mieszkańców (szt.)</p>
	3.5 Realizacja działań kulturalnych i sportowych	<p>1) Realizacja wydarzeń kulturalnych na terenie całego Powiatu</p> <p>2) Realizacja wydarzeń sportowych na terenie całego Powiatu</p> <p>3) Współpraca z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych</p> <p>4) Promocja regionu w obszarze działań kulturalnych i sportowych</p>	<p>1) Liczba wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych organizowana na terenie Powiatu (szt.)</p> <p>2) Liczba porozumień o współpracy z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.).</p> <p>3) Nakłady finansowe na materiały promujące kulturę i sport w Powiecie (zł)</p> <p>4) Liczba działań informacyjno-promujących ofertę kulturalną i sportową Powiatu (szt.)</p> <p>5) Liczba działań/inicjatyw podejmowanych we współpracy z lokalnymi społecznościami i organizacjami na rzecz organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych w Powiecie (szt.)</p> <p>6) Liczba osób korzystających z oferty wydarzeń/zajęć kulturalnych i sportowych w Powiecie (os.)</p>
	3.6 Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz	<p>1) Aktywizacja osób będących w grupach wykluczeń w tym osób o szczególnych potrzebach wykluczonych społecznie</p>	<p>1) Liczba zadań/inicjatyw aktywizujących mieszkańców (szt.)</p> <p>2) Liczba zadań/inicjatyw aktywizujących seniorów (szt.)</p> <p>3) Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych na rzecz aktywizacji osób starszych</p>

	aktywizacji mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 2) Programy aktywizujące realizowane przez instytucje działające na terenie Powiatu 3) Realizacja programów wspierających rozwój przedsiębiorczości 4) Współpraca PUP z lokalnymi przedsiębiorcami 5) Likwidacja barier i ograniczeń w przestrzeniach publicznych 6) Wspieranie i rozwijanie działań partycypacyjnych z mieszkańcami 	<ol style="list-style-type: none"> 4) Liczba inicjatyw/projektów skierowanych do młodzieży (szt.) 5) Liczba kursów, szkoleń, staży dla bezrobotnych (szt.) 6) Nakłady finansowe poniesione na rzecz likwidacji barier architektonicznych (zł) 7) Liczba mieszkańców - uczestników działań partycypacyjnych organizowanych w Powiecie (os.)
	3.7 Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Promocja działalności organizacji społecznych 2) Wspieranie inicjatyw i wydarzeń realizowanych przez lokalną społeczność 3) Wsparcie doradcze dla organizacji społecznych 4) Dążenie do partycypacji służącej aktywizacji społeczności lokalnej 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba inicjatyw/projektów w celu wsparcia i promocji działań organizacji społecznych (szt.) 2) Wysokość nakładów finansowych na wsparcie i promocję działań organizacji społecznych (zł) 3) Liczba godzin usług doradczych dla organizacji społecznych (godz.). 4) Liczba inicjatyw partycypacyjnych służących aktywizacji społeczności lokalnej (szt.)
4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu	4.1 Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie i promocja walorów historycznych z wykorzystaniem środków zewnętrznych 2) Realizacja działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jego jakości 3) Opracowanie planu ochrony zabytków Powiatu Bełchatowskiego 4) Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych 5) Podnoszenie świadomości ekologicznej i kształcenie postaw proekologicznych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba inicjatyw w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych Powiatu (szt.). 2) Wartość środków pozyskanych z zewnętrznych źródeł z przeznaczeniem na zachowanie i promocję walorów historycznych (zł.) 3) Liczba opracowanych planów ochrony zabytków w Powiecie (szt.) 4) Liczba materiałów promujących w Powiecie walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz historyczne (szt.) 5) Liczba wydarzeń promujących zachowanie i odtwarzanie bio- i georóżnorodności, w tym ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych (szt.)

			<p>6) Liczba opracowanych materiałów promujących potencjał i walory Powiatu (szt.).</p> <p>7) Liczba zadań realizowanych w celu uzupełnienia i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych (szt.)</p> <p>8) Liczba uczestników działań edukacyjnych w obszarze podniesienia świadomości ekologicznej i kształcenie postaw proekologicznych (os.).</p>
	4.2 Wsparcie i promocja lokalnej turystyki	<p>1) Promocja turystyki krótkoterminowej w regionie – w tym agroturystyki</p> <p>2) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego</p> <p>3) Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych</p>	<p>1) Liczba wydarzeń organizowanych na terenie Powiatu promujących turystykę krótkoterminową w regionie- w tym agroturystykę (szt.)</p> <p>2) Liczba projektów realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w zakresie wspierania aktywnych form spędzania wolnego czasu (szt.)</p> <p>3) Liczba produktów turystycznych i marek terytorialnych funkcjonujących w Powiecie (szt.)</p> <p>4) Wartość pozyskanych z zewnątrz środków finansowych w celu rozwoju istniejących i tworzenia nowych produktów turystycznych oraz wzmacniania marek terytorialnych (zł.)</p>
	4.3 Wsparcie i promocja rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego.	<p>1) Promowanie rozwiązań innowacyjnych i ekologicznych w rolnictwie</p> <p>2) Wsparcie doradcze i promocja lokalnych wytwórców ekologicznej żywności</p> <p>3) Realizacja wydarzeń promujących lokalne produkty i pozwalających na wymianę doświadczeń osób związanych z rolnictwem (targi, spotkania itp.)</p> <p>4) Inicjowanie działań usprawniających dystrybucję produktów rolnych w regionie</p>	<p>1) Liczba inicjatyw/zadań w obszarze promocji i doradztwa z zakresu ekologicznej uprawy i hodowli, w tym z wykorzystaniem OZE (szt.)</p> <p>2) Liczba lokalnych produktów z Powiatu znajdujących się na ministerialnej liście produktów tradycyjnych i regionalnych (szt.)</p> <p>3) Liczba inicjatyw podejmowanych w Powiecie na rzecz rozwoju przetwórstwa i promowania produktów lokalnych (szt.)</p> <p>4) Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w zakresie organizacji wydarzeń prezentujących ofertę produktów lokalnych Powiatu i wymianę doświadczeń osób związanych z rolnictwem (szt.)</p>

			5) Wielkość nakładów przeznaczonych w Powiecie na umożliwienie dystrybucji produktów rolnych (zł)
	4.4 Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwijanie współpracy i promowanie współpracy ponadregionalnej 2) Rozwijanie efektywnego, ponadlokalnego systemu informacji o wydarzeniach, atrakcjach, usługach publicznych w Powiecie 3) Rozwijanie nowoczesnych kanałów komunikacji z mieszkańcami 4) Kampania promocyjno-informacyjna Powiatu w zakresie Sprawiedliwej Transformacji 5) Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba zawartych inicjatyw partnerskich i ponadregionalnych porozumień o współpracy (szt.) 2) Liczba opracowanych materiałów informacyjnych o wydarzeniach i atrakcjach oraz usługach publicznych w Powiecie (szt.). 3) Liczba zadań realizowanych w celu uzupełnienia i rozwoju systemu informacji o wydarzeniach, atrakcjach, usługach publicznych w Powiecie (szt.) 4) Wartość środków finansowych przeznaczonych na kampanię promocyjno-informacyjną Powiatu w zakresie Sprawiedliwej Transformacji (zł). 5) Wartość pozyskanych środków finansowych przeznaczonych na promocję gospodarczą i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów (zł). 6) Liczba zawartych porozumień z instytucjami otoczenia biznesu, działającymi na rzecz umiędzynarodowienia działalności oraz klastrów (szt.).

Źródło: Opracowanie własne

Procedura ewaluacji

Dla poprawności realizacji działań i osiągnięcia zamierzonych celów strategicznych, w Strategii opracowano i zawarto wyczerpujący opis procesu ewaluacji, który gwarantuje rzetelną i obiektywną ocenę (w tym wnioski i rekomendacje) faktycznych rezultatów jej realizacji. Zaproponowany system nadaje się do stałej weryfikacji i aktualizowania polityki rozwoju Powiatu na lata 2021-2030.

Zaplanowany proces ewaluacyjny jest niczym innym jak oceną wartości nakładów publicznych (materialnych i niematerialnych) dokonaną przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów i standardów. Ocena taka dotyczyć będzie generalnie potrzeb, jakie powinny być zaspokojone w wyniku przeprowadzonych działań oraz osiągniętych dzięki nim efektów.

Założenia do konstrukcji procesu ewaluacji Strategii:

- Proces ewaluacji będzie przeprowadzony przez zewnętrzny, wyspecjalizowany podmiot doradczy o odpowiednim doświadczeniu;
- Ewaluacja będzie funkcjonalnie powiązana z działaniami monitoringowymi (analiza raportów, współpraca merytoryczna, nadzór);
- Zaplanowano dwa zadania ewaluacyjne - ewaluację bieżącą (tzw. on-going) po upływie około połowy okresu wdrażania Strategii, ewaluację po zakończeniu wdrażania Strategii (ex-post).

Ewaluacja zgodnie z wymogami postawionymi zewnętrznemu wykonawcy, wyłonionemu w konkurencyjnej procedurze przetargowej, zostanie oparta na specjalnie zebranych i zinterpretowanych informacjach przy wykorzystaniu adekwatnej metodologii (interesariusze, standardy, zasady i kryteria ewaluacji), która będzie zaproponowana przez potencjalnych wykonawców i będzie przedmiotem oceny przedłożonych w przetargu ofert. Istotą ewaluacji będzie ocena wpływu pewnych grup działań na rozwiązanie problemów strukturalnych oraz do podniesienia efektywności wykorzystania zaangażowanych nakładów publicznych.

Ewaluacja jak wskazano będzie w pewien sposób funkcjonalnie powiązana z procesem monitoringu, poprzedza on bowiem zazwyczaj działania o charakterze ocennym (ewaluacja) oraz działania zmierzające do wprowadzenia zmian w treści dokumentów strategicznych (aktualizacja) w myśl zasady, że obserwacji i analizie dokumentu z punktu widzenia jego spójności z wszelkimi istotnymi uwarunkowaniami polityki rozwoju powinna towarzyszyć ocena dotychczasowych zapisów treści i podejmowanych adekwatnych działań korygujących o ile jest to uzasadnione. Systemy monitoringu i ewaluacji są współzależne w taki sposób, że informacje generowane przez system monitoringu warunkować będą proces ewaluacji Strategii jako dokumentu strategicznego wpływającego na politykę rozwoju, tworzącego zasób wiedzy o rozwoju samorządu.

Przedmiotem ewaluacji zaplanowanym do realizacji w procesie wdrażania Strategii będzie co najmniej: ewaluacja całego pakietu interwencji (działania) oraz ich wpływu na politykę rozwoju i osiągnięte rezultaty. Dopuszcza się także, w zależności od zaistniałych potrzeb, przeprowadzenie ewaluacji tematycznej tj. takiej, gdzie przedmiotem oceny może być konkretna kwestia zarządzania lub jakiś wybrany aspekt Strategii (w zależności od zdiagnozowanych potrzeb). Takie badanie może być przeprowadzone przekrojowo, jednak będzie dotyczyć wyłącznie efektów uzyskanych w wyniku realizacji Strategii.

Charakterystyka typów zaplanowanej ewaluacji:

- Ewaluacja bieżąca (on-going) - wykonana będzie w trakcie realizacji Strategii, może być zarówno oceną punktową albo składać się z całego szeregu badań wykonywanych po sobie i realizowanych przez jeden zespół badawczy (ilościowych i jakościowych);
- Ewaluacja końcowa (ex-post) będzie przeprowadzona po zakończeniu realizacji Strategii a otrzymane wnioski i rekomendacje będą wykorzystane do planowania strategicznego na kolejny okres po 2030 roku.

Lista przykładowych pytań/zakresów oceny do zastosowania w procesie ewaluacji skuteczności i efektywności wdrażania Strategii i realizacji polityki rozwoju samorządu:

- Odniesienie wskaźników skuteczności oddziaływania do nakładów poniesionych na realizację Strategii;
- Weryfikacja czy system wskaźników umożliwia ocenę realizacji priorytetów i celów polityki rozwoju zapisanych w dokumentach strategicznych i operacyjnych;
- Ogólna ocena stopnia i sposobu realizacji działań, aby odpowiedzieć na pytanie czy i w jakim stopniu cele strategiczne zostały/są realizowane;
- Czy istotność każdego z celów strategicznych jest identyczna z punktu widzenia ewaluacji skuteczności realizacji całej polityki rozwoju samorządu?
- Czy zakres realizacji celów strategicznych i działań jest efektywny finansowo?

Rozwój regionalny stanowi współcześnie niezwykle ważny element i źródło przewagi konkurencyjnej mogącej pozytywnie oddziaływać na rozwój danego obszaru. Efekty polityki rozwoju zgodnie z zaplanowanym w Strategii systemem ewaluacji będą oceniane i analizowane kompleksowo. Przykładowe konteksty oceny polityki rozwoju samorządu:

- Zmiany zjawisk i procesów w lokalnym systemie funkcjonowania samorządu, powstające wskutek realizacji określonego planu strategicznego w wymiarze instytucjonalnym i społeczno-gospodarczym;
- Zakres spójności wewnętrznej Strategii;
- Spójność Strategii z wybraną koncepcją rozwoju i politykami wyższych i horyzontalnych wymiarów zarządzania;
- Trafność wyboru i realizacji określonych działań, mierzona spójnością ich produktów, rezultatów i oddziaływania z celami polityki rozwoju samorządu;
- Efektywność wkładu finansowania publicznego określona w Strategii.

Finansowanie Strategii

W oparciu o informacje dostępne w chwili opracowania dokumentu Strategii, w zakresie oferty instytucji dystrybuujących środki finansowe oraz programów planowanych do uruchomienia w okresie programowania UE na lata 2021-2027, opracowano zestawienie potencjalnych źródeł finansowania zaproponowanych kierunków działań. Katalog nie stanowi zbioru zamkniętego, a jego zakres może ulegać zmianom w wyniku m.in. wyczerpywania się poszczególnych linii finansowania, zmian założeń programowych, ostatecznego ukonstytuowania się systemu realizacji środków UE w latach 2021-2027.

Tabela 19: Możliwe źródła finansowania przypisane do Celów Operacyjnych i powiązanych z nimi kierunków działania

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1. Podjęcie wyzwań procesu sprawiedliwej	1.1 Transformacja społeczna	1) Poszukiwanie partnerów wspierających uruchamianie nowych zawodów 2) Przygotowywanie narzędzi do	1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego

transformacji		<p>działań wspierających transformację społeczną w oparciu o zasoby Powiatu (w tym instytucje)</p> <p>3) Wprowadzenie inicjatyw dialogu społecznego</p> <p>4) Uruchamianie lokalnych centrów transformacji</p>	<p>2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji</p> <p>3) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.</p> <p>4) Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)</p>
	1.2 Transformacja gospodarcza	<p>1) Uruchamianie inicjatyw międzysektorowych w tym powiązań klastrowych np.: biogospodarki, big data, AI</p> <p>2) Podejmowanie działań mających na celu łączenie przedsiębiorców i środowisk naukowych (w tym tworzenie centrów badawczo-rozwojowych)</p> <p>3) Działania promujące uruchamianie inicjatyw wynikający z Mapy Drogowej GOZ</p> <p>4) Stworzenie wspólnej dla całego Powiatu oferty inwestycyjnej w tym skatalogowanie i promocja terenów inwestycyjnych we współpracy z Gminami oraz instytucjami otoczenia biznesu</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji</p> <p>3) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.</p> <p>4) Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)</p> <p>5) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności</p> <p>6) Programy Operacyjne na poziomie krajowym</p>
	1.3 Transformacja energetyczna	<p>1) Koordynacja współpracy z zakresu wspólnej realizacji działań związanych z transformacją energetyczną</p> <p>2) Opracowanie strategicznych scenariuszy rozwoju Powiatu w obliczu nadchodzących przemian energetycznych</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji</p> <p>3) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.</p> <p>4) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności</p>
	1.4 Wykorzystanie funduszy Sprawiedliwej Transformacji	<p>1) Opracowanie planu działań w obszarze transformacji energetycznej i ich realizacja</p> <p>2) Pozyskiwanie środków</p> <p>3) Stworzenie systemu informacji dla przedsiębiorców w zakresie możliwości finansowania i realizacji projektów</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji</p> <p>3) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i</p>

			norweskie oraz z KE. 4) Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności
2. Utrzymanie i rozwój infrastruktury Powiatu Belchatowskiego	2.1 Poprawa standardu infrastruktury (sieciorowej, komunikacyjnej)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa jakości stanu dróg powiatowych 2) Tworzenie i rozwój ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w celu poprawy bezpieczeństwa (w tym sieci dróg rowerowych i ciągów pieszych) 3) Poprawa standardów i rozwijanie infrastruktury transportu publicznego (we współpracy z JST) 4) Wsparcie rozwoju infrastruktury sieciowej na terenach w zasobach Powiatu 5) Działania upraszczające procedury realizacji przyłączy energetycznych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 3) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) 4) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE 5) Polski Ład: PIS
	2.2 Rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój infrastruktury towarzyszącej szlakom turystycznym i drogom rowerowym 2) Dążenie do wprowadzenia spójnego systemu oznakowania atrakcji turystycznych na terenie Powiatu 3) Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej i stanowiącej „wizytówki” regionu 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 3) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 4) Dedykowane programy ministerialne 5) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE. 6) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. 7) Polski Ład: PIS
	2.3 Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, energia wiatrowa, energia wodna)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Promocja możliwości stosowania odnawialnych źródeł energii 2) Działania edukacyjne w zakresie OZE 3) Wdrażanie rozwiązań opartych na OZE w funkcjonowaniu starostwa powiatowego oraz jednostek podległych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 3) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 4) WFOŚiGW/NFOŚiGW 5) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE

			6) Program LIFE 7) Polski Ład: PIS
3. Podnoszenie jakości usług publicznych w korelacji z aktualnymi potrzebami mieszkańców	3.1 Poprawa dostępności zeroemisyjnego transportu publicznego	1) Dążenie do osiągnięcia niskoemisyjności poprzez wymianę taboru autobusowego w zasobach Powiatu 2) Realizacja dofinansowań lokalnych kursów autobusowych na terenie Powiatu 3) Podjęcie działań na rzecz rozwoju infrastruktury kolejowej i realizacji nowych połączeń	1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 3) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 4) WFOŚiGW/NFOŚiGW 5) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE. 6) Program LIFE 7) Polski Ład: PIS
	3.2 Podejmowanie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia	1) Podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych 2) Podnoszenie kwalifikacji i zwiększenie zasobów kadry medycznej 3) Rozwijanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej 4) Określenie godzin pracy ogólnodostępnych aptek na terenie Powiatu 5) Udostępnienie informacji o programach profilaktyki zdrowotnej realizowanych na terenie województwa łódzkiego 6) Współpraca z organizacjami społecznymi w tym NGO w zakresie ochrony i promocji zdrowia 7) Opiniowanie projektów aktualizacji Wojewódzkiego Planu działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego	1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 3) Dedykowane programy ministerialne 4) REACT-EU
	3.3 Podnoszenie standardów usług publicznych świadczonych dla mieszkańców	1) Usprawnianie systemu wymiany informacji między wydziałami, jednostkami podległymi i mieszkańcami 2) Podnoszenie kompetencji pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych 3) Rozwój infrastruktury ogólnodostępnej w obiektach w zasobach Powiatu	1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 3) Dedykowane programy ministerialne 4) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG

		<p>i jednostek podległych (dostęp do sieci szybkiego Internetu, stanowiska do korzystania z Internetu)</p> <p>4) Realizacja systemu e-usług dla mieszkańców w oparciu o rozwijaną infrastrukturę</p> <p>5) Poprawa dostępności do instytucji pomocy społecznej dla wszystkich mieszkańców</p> <p>6) Poprawa dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wdrożenie standardów w tym zakresie</p>	<p>i norweskie oraz z KE.</p> <p>5) Polski Ład: PIS</p> <p>6) REACT-EU</p>
	3.4 Wielopodmioto we tworzenie oferty edukacyjnej oraz zwiększanie możliwości samorozwoju mieszkańców	<p>1) Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie realizacji potrzeb rynku pracy (bieżących i zawodów przyszłości)</p> <p>2) Aktualizowanie oferty edukacyjnej o kierunki i obszary innowacyjne,</p> <p>3) Realizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje i stymulujących rozwój mieszkańców</p> <p>4) Edukacja młodzieży z zakresu przedsiębiorczości</p> <p>5) Podnoszenie standardów usług edukacyjnych świadczonych w szkołach</p> <p>6) Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Programy Operacyjne na poziomie krajowym</p> <p>3) Dedykowane programy ministerialne</p> <p>4) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE</p> <p>5) REACT-EU</p>
	3.5 Realizacja działań kulturalnych i sportowych	<p>1) Realizacja wydarzeń kulturalnych na terenie całego Powiatu</p> <p>2) Realizacja wydarzeń sportowych na terenie całego Powiatu</p> <p>3) Współpraca z organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych</p> <p>4) Promocja regionu w obszarze działań kulturalnych i sportowych</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Dedykowane programy ministerialne</p> <p>3) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.</p> <p>4) Konkursy ogłaszane przez Urząd Marszałkowski</p>
	3.6 Działania na rzecz ograniczenia wykluczenia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców	<p>1) Aktywizacja osób będących w grupach wykluczeń w tym osób o szczególnych potrzebach wykluczonych społecznie</p> <p>2) Programy aktywizujące realizowane przez instytucje działające na terenie Powiatu</p>	<p>1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego</p> <p>2) Programy Operacyjne na poziomie krajowym</p> <p>3) Dedykowane programy ministerialne</p>

		<ul style="list-style-type: none"> 3) Realizacja programów wspierających rozwój przedsiębiorczości 4) Współpraca PUP z lokalnymi przedsiębiorcami 5) Likwidacja barier i ograniczeń w przestrzeniach publicznych 6) Wspieranie i rozwijanie działań partycypacyjnych z mieszkańcami 	<ul style="list-style-type: none"> 4) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.
	3.7 Wsparcie i aktywizacja lokalnych organizacji społecznych	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promocja działalności organizacji społecznych 2) Wspieranie inicjatyw i wydarzeń realizowanych przez lokalną społeczność 3) Wsparcie doradcze dla organizacji społecznych 4) Dążenie do partycypacji służącej aktywizacji społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 3) Dedykowane programy ministerialne 4) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.
4. Wykorzystanie oraz promocja potencjałów i walorów Powiatu	4.1 Zwiększenie zaangażowania w zakresie ochrony i rozwoju walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych	<ul style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie i promocja walorów historycznych z wykorzystaniem środków zewnętrznych 2) Realizacja działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jego jakości 3) Opracowanie planu ochrony zabytków Powiatu Bełchatowskiego 4) Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych 5) Podnoszenie świadomości ekologicznej i kształcenie postaw proekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 3) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 4) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 5) Dedykowane programy ministerialne 6) WFOŚiGW 7) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE. 8) Program LIFE
	4.2 Wsparcie i promocja lokalnej turystyki	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promocja turystyki krótkoterminowej w regionie – w tym agroturystyki 2) Wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego 3) Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych 	<ul style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 3) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 4) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 5) Dedykowane programy ministerialne 6) WFOŚiGW
	4.3 Wsparcie i promocja	<ul style="list-style-type: none"> 1) Promowanie rozwiązań innowacyjnych i ekologicznych w rolnictwie 	<ul style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego

	rolnictwa innowacyjnego i ekologicznego.	<ol style="list-style-type: none"> 2) Wsparcie doradcze i promocja lokalnych wytwórców ekologicznej żywności 3) Realizacja wydarzeń promujących lokalne produkty i pozwalających na wymianę doświadczeń osób związanych z rolnictwem (targi, spotkania itp.) 4) Inicjowanie działań usprawniających dystrybucję produktów rolnych w regionie 	<ol style="list-style-type: none"> 2) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych 3) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 4) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 5) Dedykowane programy ministerialne 6) WFOŚiGW
	4.4 Poprawa skuteczności działań promocyjnych (w tym wydarzeń własnych oraz partnerskich)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwijanie współpracy i promowanie współpracy ponadregionalnej 2) Rozwijanie efektywnego, ponadlokalnego systemu informacji o wydarzeniach, atrakcjach, usługach publicznych w Powiecie 3) Rozwijanie nowoczesnych kanałów komunikacji z mieszkańcami 4) Kampania promocyjno-informacyjna Powiatu w zakresie Sprawiedliwej Transformacji 5) Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Fundusze Europejskie dla Województwa Łódzkiego 2) Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji 3) Programy Operacyjne na poziomie krajowym 4) Dedykowane programy ministerialne 5) Inne fundusze międzynarodowe m.in. Fundusze EOG i norweskie oraz z KE.

